

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetni helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-károlyi ház első emeletében, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföld tartományokba kívánató példányok ránt csupan a lécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnek és postosan és jutányosan közöltek.

Teljes számú példányokkal még szolgálhat a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések 's előléptetések; beavatkozása egy harmadiknak Keresztury és Madách urak közti (megyevédelmi és centralisatió) perbe; Nógrád, Nyitra 's Pest megyék közgyűlései; Kísfaludy-társaság IXik közlése; a n. színház-ügyvivősi felszólítás a másodrendű pályamunkák határideje iránt; pestmegyei takarékpénztár 's kisdudovó-intézeti gyűlés ideje; budapesti napló.)

Amerika. (Buenosayresben Rosást megveri az egyesült had.)

Anglia. (Parliamenti ülések; Peel terve a' közigazgatás és vámviszonyokra nézve.)

Franciaország. (Bazilita szerzetesnők üldöztetése; választelirati viták a' követkamrában.)

Olaszország. (Palermóban az orosz karácson megünneplése.)

Értesítő.

Magyar- és Erdélyország

Ócs 's ap. kir. felsége a' bánági kir. bányáigazgató-ságnál egy új ülnöki allomás ideiglenes felállítását megengedni 's ezen állomásra báró R a n c o n n e t-V i l l e z Lajos szászai kir. bányamesteri kinevezni kegy. méltóztatott.

A' t. m. k. udv. kincstár a' bécsi k. magyar-erdélyországi karminezhivatalnál megüritült másodkádó állomásra Z e r v i k Pál ottani első hivatalnokot, az így megüritült első imokásra G r a s s i n g e r József másod-hivatalnokot 's ennek helyére M ü n z b e r g e r József ideiglenes harmadik hivatalnokot alkalmazá; továbbá B a u e r Károly eddigi másodrendű rónaszéki erdőszt körösmezei elsőrendű erdőszt, ennek helyére pedig A s z t a l o s Béla budai erdő-igazgatósági díjas gyakornokot lépteté.

Beavatkozása (Ingesslőja) egy 3madiknak a' Keresztury és Madách urak közti hírlapi perbe. *) A' matematikán kívül minden tudományok 's így a' politikának is kétségentul az leggyöngyöbb oldala, hogy amannak igazságával nem bír. Az emberek társulata léptük óta kormányrendszereket építnek egymásra — 's mégis van é köztünk, ki félretéve ama htu kolomposdi dicsőséget, bátor olly institutiót ajánlani, melly csak egy nemzetnek sajtósági körülményeiből is annyira illenek, miszerint az igért sükkerről, még a' közbejöheto ellenes non putaram-ok nélkül is, jót állna? Valóban átfutva ügyes szemmel a' történet róppant esemény-tömeget, megfogható, mikép tán a' földi dolgok összekötötésibe legmélyebben ható ember, elvégre sajnos mosolylyal fog kezét ama tudóssal, ki tréfásan állitá, miszerint: „legjobb kormány mód az, melly legjobban kezeltetik.“

Igen félreértetnének e' sorok, ha valaki úgy vélekednék, mikép ezekkel a' téllenség 's tespedés mellett kívánunk azot emelni. Igenis a' nemzetek életében szinte a' fiatalkor azon epocha, mellyben a' fejlődés legnagyobb léptekkel szokott történni, 's ez tán mindenütt is először poltt. tervek készítésében nyilatkozik. Amde ehez férfiak is kellene a' gát-ra, ha az egész több akar lenni, mint rideg elmélet. És hála az égnek! épen nem érezzük hiányát azoknak, kik e' súlyos szerep-viselésre képeseknek tartják magukat elannyira, hogy feszült fáradságuk tán némi sükkerről is fogna jutalmaztatni, ha, feltéve róluk, mikép a' fenálló alapon egyáltalán nem kívánnak többé építeni — legalább egészen ismérletlen rendszereket hoznának szőnyegre, nem pedig olyakat, minők egyik vagy másik országban már próbaköre téve, mindenki, vagy legalább is az elfogultatok előtt kitarák óriási hibáikat. Amazoknál ugyanis a' toll hatalmas eszköz ügyes kézben, — 's mivé nem lehet a' nép ott, hol valamely nemzet forrásnak indulva, a' jót rosszal együtt kivetni hajlandó, 's egy részül újságvágybul, másikkul pedig a' homályos érzetben, miként institutiók nélkül még sem lehet el, mindent, kivált mi amollyan Eldoradót ígér, bármí áron elfogadni kész! Emitt pedig csak éles satyrává válik az efféle magasztalás 's még jó, ha csupan mosolyt idéz elő;

*) E' cikket köv. sorok kíséretében vettük: T szerk. ur! 'sat. Madách ur a' centralisatiót csupan elméletileg vevén szemügyre, természetesen olyakat lát benne, miket a' gyakorlati élet koránsem mutat. Pedig ha valami, tehát ez institutió, vagy inkább honunk java érdemli meg, hogy amaz éintétt oldalról megvitathassék kellőleg. Etekérdés ez ugyanis a' szó teljes értelmében, — 's ez Madách ur egész cikkén át az egyetlen, mit legbensőbb meggyőződéséből aláírok. E' nézetből indulva, irám e' történeti tapasztalásból merített s idezárt sorokat; Madách ur állitásának nagyobb részét Keresztury urnak hagyva át ezáfolatra. Hogy tehetségem csak középszerű cikket szülhete, igen tudom; azonban általakulási időszakunkban a' kerkérdések megfjétésinél honfi kötelesség — Juvenál dajkájakint — „fari quod sentias" 's e' kötelességérzet meggyőző húságotat 'sat. Szerk.

de rendszeren a' kitűzött ezélnak végetlenül több kárt teszen, mint az ellennézetűek legkiszámítottabb ostromlasi. — Ezeket a' Pesti Hirlapnak. —

Már most térjünk a' dologhoz, különben cikkünk címének nem felel meg; különben is a' kimerítő válasz csupan az érdekllett Keresztury urat illeti.

Madách ur a' centralisatiót igen ezélszerűen akép írja körül, hogy annak legközelebb rokonit 's függelékét teszi szeméink elibe. Ezélszerűen mondám, mert így az elmélet régióbul a' gyakorlat mezejére szállván le, vagy meggyőzőleg az igaz hitre térítendő elleneit, vagy pedig a' vizsgálódásnak imigy tágasb utat nyitva, kedvezé-eszméjét saját kezével vetkezeti ki nem érdemlett nimbuszábul.

De halljuk csak a' felsorolt pontokat!

A' centralisatió eszméjével, ugymond Madách ur, mind elméletileg, mind gyakorlatilag együtt jár: 1ször az eskütszék eszméje; 2or a' journalistika terjedebb működése, a' közvélemény szilárdabb alapításával; 3or a' kövek választása pedig nem csupan egy néposztályra szorítkozá; 4er évenkénti országgyűlés; 5ör roppant petitiók gyűjtése; 6or népgyűlések mint Angliában. —

Először is ki az eskütszékek genesisét csak kissé ismeri 's tudja, hogy Angliában már a' tökély magas fokára emelkedtek ezek, midőn az utánzó frankok (franciák) e' magában minden esetre jeles institutiót honukba átlpántálák, legfőjebb azt engedheti meg, mikép a' jury eszméje a' centralisatióval is megfér, mint ezt Frankhon tanusítja; de koránsem hitetendi el magával, hogy amaz, utóbb érintett rendszerrel, mint ennek sajátja, együtt jár. 'S ez elég nekünk: mert mi Angliát tagosztályozott kormányunk tartjuk 's ekkép a' centralisatióra árasztott magasztalásokban municipalitásink is osztoznak. Amde épen itt a' bökkenő. Madách ur Angliában is fellelé a' centralisatiót, 's mi ez országban az elősorolt pontok körül feltalálható, mintegy ebből származtatja! Vajjon honnan vevé Madách ur az en auditumot? Ohajtottuk volna, ha kissé terjedelmesebben fejtenette ki védeit, mellyekkel állitását gyamoltnia kell vala, nem pedig csak amugy általányosan, mi alá gyakran felületesség is szokott rejtőzni. Mi megvalljuk, évek óta törekszünk a' létező alkotványok belső sajátságait 's az illető országok természeti, miveltési 's politikai állásukat kikutatni 's egymás között kombinálni, meg levén győződve, mikép e' nélkül épen olly sükkerről gyogyithatunk slylódó házánon, mint az, ki egy két recipe birtokában kész orvosnak véli magát, testi beteg; — mindezek dacára mondom nem valánk szerencsések, az érintett országban még csak árnyékát is fellelni a' centralisatiónak. Anglia mai napig is ama régi tágas angolszás közrendi alapon nyugszik, melly ugyan az idő hatalma által kifejtette, némileg módosított, de lényegét tekintve, ellenkezés sajátságává nem alakult. Mai napig is a' kormányzás igen sok ágai kezei közt vannak 's ekkép a' hivatalnokok hierarchia gyámsága alól végképen kinőtt; 's municipalis élete legvidorabb, mint ezt lelkes népgyűlései 's ezek gyakori sükkerei eléggé tanusítják. Vagy tán ezekben rejlik amaz épig emelt centralisatiónak jellemzője? Ha igen, akkor mi is zászlója alá sietünk. Amde ugy Madách ur nem állitandja tán tovább is, mikép Frankhonban nem kevésbbé létezik kedvezé eszméjének mintája; mert egy eszme csak nem állhat ellenkező elemekből. 'S ugyan mit látunk ott? Először is 617,000 egyedül álló tisztviselő sereget, melly az egész nemzetömegnek gépi mozdatot szab elannyira, hogy ott egyesnek még gondolkodnia is alig szabad másképp, mint a' kormányfi akarja. *) — X

Hogy így a' municipalis életnek is mindinkább lankadnia 's végre egészen el kell enyészni, előttünk legalább igen természetes. 'S ugyan ezt látjuk a' posteriori is, egy nagy utazónak ezen szavai szerint: „ki Frankhon politikai tekintetben megutazni kívánja, menjen Párisig 's térjen vissza. A' departementok ugyan telvék földművelőkkel, mesteremberekkel stb. — politikai életnek azonban nyoma sincs. De halljuk a' juliusi diadal pártjának saját szavait, Thiers állitása eilenében: „szerfőlött tévedtek Perierrel, gondolva, mikép mi ama dicsőségsdus héten az 1814ki charta mellett küzdöttünk legyen. Küzdénk igenis a' népfelsőség visszaállitása, az 1789ki lázadás nagy elve 's a' honnak ama költséges centralkormányzás nyomásától megszabaditása mellett.“ — Hasonlag nyilatkozott az 1831ki kamra világosan kimondva, mikép a' centralisatió rendszer mellett

a' községeknek ugy, mint a' kerületeknek is, igen kevés szabad mozgathatás engedtetik, 's hogy e' körülmény leginkább oka ama folytonos belső szakadásoknak, mellyeket a' centralisatió pártolóji természetesen világért sem akarnak látni. Igaz, későbbi törvények által kissé segítének a' dolgon, de koránsem annyit, miszerint hangos kacaj-kítörés nélkül állitni lehetne, hogy a' többször említett centralisatió a' municipalis élet kifejlődését még inkább elősegíti. — Im ebből kitünik egyszerűs mind az, mennyit helyeznek magok a' frankok ezen institutióban. Vagy tán erről is az áll: nemo propheta in patria sua?

De vessünk csak egy pillanatot a' jelen centralisatió keletkezére. Ez tán legnagyobb világosságot öntend rendeltetése körül. 2ik Henrik által felállitott 's 13ik Lajos alatt intendant nevet nyert tisztviselő, föltétlen engedelmességgel tartozának minisztereknek, kiktől is ellen-esetben önkényleg 's bármikor elmozdítottathattak hivatalaikbul. Valamint ok így zsarnokság eszközei valának, ugy részük-ről sem mulaszták el azt, a' nemzet fájdalmas nyomasztásával minduntalan gyakorolni elannyira, mikép ha a' forradalom valódi okait kutatjuk, e' borzasztó visszaéléseket a' ligha első helyen nem látandjuk itt szerepelni. Azért volt a' nemzeti gyűlésnek fő feladata ezen intendantokat olly hivatalnokokkal felcserélni, kiknek kormányzásánál a' nemzetnek is fenmaradna ebből egy rész. Amde mi történt? a' provinciák éledni 's gyakran zugolódni kezdenek, sőt a' miniszteriumok ellen szilárd oppositio is támadt. Napoleon, ki ezt nem tűrheto, mert megszokta mindennek sinór szerint menetelét látni, katonai fegyét a' politikába is átvitte, 's — ismét helyre állitottak az intendantok, csak hogy, más t. i. préfet név alatt. De a' politikai élet kereké már megint előbbi vágásában járt. A' legutolsó önkény trónra emelkedett utjolak a' nemzet közepett, melly urának fényes diadalait elvakkitatta, határtalan hódolattal látszott hálványának áldozni. 'S ez állapoton még a' juliusi események sem segíthetnek kellőleg. A' miniszterek ezen préfetek, (megye- vagy departement-igazgatók) 's az apréfetek olly szoros és erős lánczolatot képeznek folyton, hogy nem is álmodhatni arról, miszerint kormányzási intézkedéseiket a' községek előjárói vagy a' Dékebirák gátolhassák. A' miniszterek még mai napig is befolyanak ez uton, és pedig nem egyedül a' közéletbe — a' fenytó eljárást, választásokat 's t. ef. értve — hanem még a' magányos, családi viszonyokba is. — 'S ez azon magasztalt centralisatió, melly természetesen csak olly ember agyában találhata tekintélyes gyámolítóra, ki előtt, ut figura docet, a' császárság ideje illyesekben is legkedvesb korszak a' történetben.

Érintők feljebb, mikép néhány év óta e' préfetek eslekvényeit némi képzelt ellenörködés kíséri: azonban ezt is olly nemzet eszközölheté ki csak, mellynek egész lakosságát egy nyelv 's érdekek köti össze 's mellynek kezéből koronát nyere a' polgárkirály, ki a' juliusi diadalnapokat most is évenként hálakegyelettel ünnepeleti. De ha ezen napok kissé fanyarabb gyümölcsöt hoztak volna a' nemzetnek, mi elmaradhatlan, ha a' miniszterség jobban ismeri kormányza 's önmaga érdekét, 's a' lázadás ideje alatt Párisban és ennek két napi távolság-körében 20,000 embernél nagyobb a' fegyveres erő, mellyet éhség, szomjuság 's a' fatalis tartarus emeticus érzékenyebben megvert, mint gyűlevész elene — aligha más alakban nem látjuk jelenleg a' dolgot. — Szóval csudálatos körülményeknek kellene összefolytyni, mellyek közt a' centralisatió bármí alapján tágitna, 's így való municipalis rendszer mellett megférne, mint Madách ur szerint Angolhonban; ha csak rideg elméletileg nem: amde ekkor elméleti embereket, vagy legalább is silhouetteket varázsoljon Madách ur a' hus és vérből álló eleven polgárok helyébe.

A' többi idézett pont ezáfolatot nem érdemel; mert hogy ezek szinte tagosztályozott kormányunkkal is megállhatnak, elismerék magok a' centralisatió pártolóji, a' sajtószabadság és választás jog kiterjesztését, évenkénti országgyűlést stb. indítványozva, — ha csak azon kellemetlen alternatívába nem akarnak keveredni, miszerint vagy már centralisálva vélek nálunk a' statushatalmat 's ekkép magokat ötödik kereknek vallják: vagy pedig hazafi hevökben olyakat akarnak, miket — helyesen akarni nem lehet. — A' népgyűléseket illetőleg pedig Frankhonban nem létük eléggé tanusítja, mennyire járnak ezek együtt a' centralisatió eszméjével.

Bámulunk e' helyen, hogy a' miniszteri felelősséget nem leljük az érintett főpontok közt 's csak mint Keresztury

*) Statistika. Moritz Fraenzl II. B. S. 116

ur erre vonatkozó állításnak czáfolatát szerepeltetett Madách ur cikkében. Hiszen ez annyira kedvez eszméje a centralisáló pártnak, mikép ezen látszik előtte megfordulni a nemzetélet biztosítási sarka. 'S valóban ha Polignac epochájára visszapiantunk, 's képzeletben minden minisztert amannak körülményeibe helyzünk, tagadhatlanul igen 's pedig közvetlenül kezében vannak ezek egy hatalmas nemzetnek. Azonban szerenese azemlétt főhivatalnokokra nézve, hogy ezen operatio csupán elméleti. Érintett epocha körülményivel együtt eltűnt végképen! 's egyáltalán nem lehet helye ott, hol különféle elemek állnak egy kormány alatt. 'S még ez utóbbi nélkül is vajmi bajos egy nehézkes országtestnek ügyes és nem egészen tiszta lelkületű kormányember kisebbszerű, de azért mégis jogeszonkító mozdulatit oly sarkon-követő figyelemmel kísérni, hogy, mint értekező ur mondja: feleltre legkönnyebben vonható! De ugyan mit szölok kisebbszerű cselekvényekről, — hiszen magában Frankhonban is a miniszter rendesen csak felségbántás, zsarolás és hűtlenségről tartozik felelősséggel; az egyetlen esetet kivéve, midőn valamely alsóbb hivatalnok ellen intézett fenylő eljárás megegyezését nem adva, az ügyet sajátjává teszi, mi által amannak felelősségét magáéval egyült pusztá ábránddá változtatja. 'S milly nehéz ama három bűnnek — Polignac érintett epocháját kivéve — kellő behízonítása ott, hol ezek törvényben rendesen körülírva sincsenek; hozzá téve még azt is, miszerint a szavazó pártok (1) 3/5 részével ítélthetik csak el a perbe fogott miniszter! Valóban, ha mindezt összeveszszük, az egész nem egyéb, mint hiu formalitás, vagy jobb esetben, — értve a felbőszült nép lázas inyét — a pártművek legundokabbika, melly áldást csakugyan soha nem hozhat a honra, — vagy tán Narvaez és Guizot jutának eszébe Madách urnak? Am szolgáljon itt, zárjel közt ama kérdésre: ha a többség változik, mire basirozza tovább a miniszter állását? e néhány szó feleletül: kincsekkel párosult herczegségre 's ismétli miniszterségre, mint ezt különösen az előbbinél láttuk.

Már más, ha Madách ur az összes hivatalnokságot Atul Zig felelőssé kívánna tenni. Itt alólul menvén fel az ellenörködés, közelebb éri amazokat a törvény súlya, 's ha a sérv magasb helyről jó, a vád lépcsőnként erősülve kijátszhatlan bizonyítékival együtt lepi meg mindnyájokat, a nem kevésbbé megzavart miniszterig. 'S épen ez tünteti ki Angliát annyira minden más alkotmányos országok közül, főleg a törvény amaz engedelmé mellett, miszerint bizonyos esetekben nemesak a sértettnek, hanem hárkinek is joga van a vétkes alhivatalnok törvény-szabta bűnhődésének követelésére. Ámde azt fogja tán erre Madách ur mondani: a miniszter hatalmán itt épen úgy megtörik a nemzet ereje — 's így e' különböztetés fölösleges. Mi azonban máskép vagyunk megyőződve. Legyen csak az összes tisztviselőség felelős, kevés dolgunk leend a miniszterekkel 's épen ez biztosítja az institutio sikerét. — Nem történeünk egykönnyen törvénytenség, mihelyt felsőbb parancsal nem fődözthetik vagy mentethetik valamely cselekvény. Példája ennek Anglia, mellynek nemzeti bírósága előtt aránylag sokkal kevésb vád emeltek hivatali törvénytértékek ellen, mint másutt, hol a nép ama fenséges jogban gyakorla — felhőt karol át istenaszszony helyett. — Ámde akkor törvények is szükségesek, mellyek minisztertől kezdve az utolsó tisztviselőig mindegyiknek hivatalkörét 's kötelességeit szabatosan meghatározzák.

Gunyolja Madách ur cikkében municipalis rendszerünk azon gyengébb részét is, miszerint gyakorta ovásokkal, sérelmek közé sorozással 'stb. kell beérnünk, hol a jog hatalmas szava követelésének teljesítését harsogtatja. 'S ez fájdalom! némileg úgy van. Azonban ha Madách ur állítása igaz, hogy a 'fejdeleennek mi érdeke sincs abban, minő elvek szerint ügyekszik a nemzet magát boldoggá tenni? kisé — hogy többet ne mondjak — fölösleges aggály, tartani: mikép felszázad alatt sem fognak, bár municipalis szerkezet mellett is, orvosoltni sérveink. Ha nem, azaz ha a fejdelem ez elvekre nézve egyikét szót magának kíván fentartani — mit jelen állásánál csakugyan joggal teend — 's ekkép, a nemzet kormányával ellentétben van remélhető a felszázad alatt is olly centralisatio kivihata, melly jelenleg néhány ártatlan keblet annyira dagaszt?

Zárólag pedig hinnünk kell, hogy Madách ur számításából egészen kifelejté, mikép centralisatióal a status fizeti tisztviselőségét, mellynek minden esetre számosznak kell lenni, elméletileg 's gyakorlatilag. Már most ugyan összevetette e kisse Madách ur: mennyibe kerülendne ez szegény hazánknak, hol minden van, csak pénz nincs, 's hogy ez legyen, ezen három dolog szükséges — mint valahol többször mondatott: 1ször ugyanis pénz, 2or is pénz, 's 3or ismét pénz. Minő fatális circulus ez, megmutatá a körülmény, miszerint még ama — egész nemzetet véve — nyomoru 3 milliót sem tudtuk minden erőködés mellett elővajadni. 'S mi ez még a centralisatioi roppant költséghez hasonlítva! Frankhonban ez uton csak épen 317 millió frankot költenek

el évenként. Ámbar tehát nálunk a népességhez aránylag kevésbre lenne szükség, mégis aligha épen e' dicső institutio nem volna az, mi mellett hazánk polgárai — hogy Madách ur saját szavaival zárjam be soraimat — hajlék nélkül maradnának, hova rongyba burkolt éhező testüket estve nyugalomba tehessek. V a s m e g y é b ü l.

Nyitra megyei közgyűlés. *) Évnyegyed gyűlése megyénknek kezdődött f. évi dec. 9kén. Daczuál a nagy sárnak, teljes számu közönség tölté teremünket 's ismét a' magas aristokratia fődözé a' zöld asztal homlokzatát. Jelen voltak különösen Splényi Henrik b., Jeszenák János b., Berényi Ferencz gr., Dezasse Antal gr., Hunyady József gr., Odescalchi Agoston hg. Gróf főispánunk vezette a' gyűlést. Ghyezy Károly másodalispán halálának 's Tarnóczy Kázmér veszélyes betegségének hivatalos jelentésével nyitván meg elnök az ülést, a' megholdogultnak hivatalába azonnal legidősb főbíró Ocskay Rudolfot helyettesíté 's ennek a' megye pecsétjét az első alisp. felgyógyulásaig általadá. Híjányzott tehát mindkét alispánunk 's míg a' 'másodiknak' legvirágzóbb korában elhunya felett baráti részvevő könyeket hullatnak, addig mi az 'elsőnek' súlyos betegsége fölött aggodunk. Igaz, hogy ezen férfi bizonyos idő óta az ellenzék rokonszenvét nem bírja; de nem lehet meg nem vallanunk, hogy veszélyes betegségének híre a' megyének mindkét pártjánál mégis fájdalmas benyomást okozott. A' conservatívek t. i. fájdalommal nélkülözik őt, mint legértelmeseb 's leghatalyosb vezértagokat, ki őket már nem egy bonyodalomtól mentette meg; ellenzékünk pedig közösen érzik, hogy 'illy' ellennel szemközt, küzdése mindenkor valami nemesb jellemet öltött, míg őt most nélkülözve, nagyon is egyenetlen erővel kell harezolnia. Ő az egyedül, ki megyénkben a' szaporodó ellenzékkel az 'okok' terén megmérkőzni képes, ki, ha csupán tőle függene, e' lért apró cseleket 's fogások tisztátalanságival bizonyosan nem fertőzhetné be; ki az észfegyvereinek ellenében pusztá szavatszámot legkevésbbé hajlandó paizsul tartani, — egy szóval ő az, kit a' conservatív tábor bármely megyében tisztelettel becsülettel fogadhatna vezéréül, az ellenzék pedig mindenütt sajnosan nélkülözne sorai között. Mi sokszor e' lakpok közönsége elibe állítottuk e' férfut conservatív okoskodásával; de feltettük magunkban, hogy, ha isten egészségét jobbra fordítja, ezentul megváltoztatjuk modorunkat irányában, remélvén, hogy ekkép még nagyobb kedvet nyerend, ő a' conservatív, fejlődő ellenzékét megyénknek az okok terén 'per oppositát' mindig magasb erkölcsi eredményekre segíteni, míg végre a' physikai süker is azoké leend, kik azt megérdemlendik.

E' gyűlés 3ad napján bennünket is meglepett december szeszélye: átmelegedtünk ugyanis az ülésben egy kissé hevesb taglalása közben bizonyos conservatív igazságnak, 's midőn az ülésből (az időt langyosnak gondolva) csak úgy könnyedén kimentünk, a' hideg levegő mellünkre igen hüsen hatott, 's kész lón az átmelegülés után a' szörnyű áthülés. Ez okból a' gyűlés egészét úgy, a' mint dicséretes (?) szokásunkban van, most nem közölhetjük 's csupán inkább bonczolattással fogunk e' cikkünkben foglalkodni, mennyire három napos jelenlétünk alatt a' gyűlésben erre bő anyagot találtunk.

Azt nem is említjük, hogy a' helyettesítésért 2od alispán ur legmélyeb köszönetet mondott ő nmlgának, 's hogy valamint örömetérett ekkora megtiszteltetésén, más részről szintolynagy fájdalmat vallott előde halálán; 's hogy pro coroneide illető székébe éljenek közt beült. Ezen előzvény után M. J. (kit a' szónokok már több ízben thörökép tisztelték, de ki e' tiszteletben főisp. ő nmlga által még eddig nem erősített meg), „nem szándékom gygmond zavarni a' rendet; de minden testülettartsa meg önalkotta határozatit. A' szombati (dec. 6.) kisgyűlés jegyzőkönyve még nincs meghitelesítve; pedig legújában azon végzést hoztuk, hogy minden gyűlés saját végzéseit eloslása előtt mindenestre hitelesitse. Tehát mindenekelőtt hitelesítsenek a' szombati jegyzőkönyvet.“ Főjegyző: „nem szükséges, mert nem fontos...“ K...zy K...ly mint megbízott ügyvéd a' zajban benyújtott M. J. központi szbirő részéről egy ovásos nyilatkozványt, mellyben ez főisp. urnak azon tetét, miszerint őt a' központi bírósághól tudta híre, 's bűne 's kivánsága nélkül aladőszedővé letemi 's helyette egy 4 éves eskütett központi szbiróvá emelni méltóztatott, saját beegyezése által érvényesíteni és szentesíteni nem hajlandó 's az aladőszedőséget nem vállalja fel, sem a' központi bíróságot, mellybe őt a' választó ns. Rk. akarata emelte, csak úgy breviter odahagyni nincs elkészülve*). S. R. püs-

*) Hivatalos nyomozás okozta késedelem miatt csak most közölhetel a' s z e r k.

*) Általában e' gyűlés a' helyettesítések és elmozdításokról, 's hivatalserékről rendkívül nevezetes. Ki jól, ki pórul járt e' cserével; de a' megye illy esetekben mindenképen búsan nézhet önhatósága jogai után. Ugyanis példáját láttuk jelen alkalommal is annak: mikép lehet a' tisztvádasztásokat

pökurod almi ügyész: „én pedig ttes Rk! a' beadott nyilatkozvány visszatarthatatására vagyok megbízva (nevetés és zúr.) Főispán: „most a' beadás nincs helyén, előbb a' publico-politikai tárgyakat kell fölvennünk.“ Hogy, hogy nem, elég az hozzá: a' 'Verlegenheit' keserü pohara elmúlt szerencsésen. 'S három körlevél mint publico-politikai tárgy előleges felolvasásában megállapodtunk. Mi e' zavarban nem halásztunk, de szeretnők annak meritumát szinte méltóképen megírni.

Első volt fens. nádorunk jubileumának alkalmasb időre halasztatását érdeklő levele Pestmegyének. Itt színikülönség nélkül lelkesülve volt minden kebel 's (úgy mondák) jóra szépre készek egyesülni a' legjobbakkal.

Második volt ugyanevak Pestnek legújabb a' hovávat ügyben kell körlevele: felolvastattak és figyelemmel ki (nem) hallgattattak a' körlevél minden esatolványai. Szóltott a' tárgyhöz 27 conservatív és 17 opponens. Ezeké azt akarták, hogy Pest levelének egész lelkét áttulajdonítsuk, azaz hogy mi is a' tárgyhöz méltó küldöttséget intézzünk a' jó fejdelem igazságos színe elibe; 's amazok' mindnyájan 'csak' fölírast, szelidet de hathatást — mint mondák — kívántak fölterjeszteni az ügy érdekében. És meglett az ő akaratjuk; mert 17 ok 27 voksnak ellenében csak egy dicső bukásra volt érdemes.

Es itt vagyunk a' bonczolat kiáltó szükségénél. Mit mondjunk? a' n e v e k e t m o n d j u k e l, mellyek méltók önmagukhoz e' megyében S. H., J. J., B. F., O. A. neveit idézzük? Ők mindnyájan opponáltak, ha a' honlínak királyához küldöttséget szavazni opponálni tesz. B. I. 3 országgyűlés koszorú követé 's Trencseny megyének 3szor 3 évig meg nem változott szabadelvű volt első alispánja szinte opponált, 's velök anyi bajtárs, kik nem nagy szavakat akartak a' főjegyző tollából lemásolva Bécsbe küldeni, hanem az akaratot megtestülve ohajták bemutatni a' kegyes jó királynak. És ők 'huszonheten' azt mondák, hogy nem hiszik, mikép urunk királyunk szívesebben fogadná a' küldöttséget, mint egy iv papirost, beírva, egy' ember conceptusával. Ha ki az olvasók közül csak úgy abstracte veszi a' dolgot 's laconice azt mondja: „a' többség legyőzte a' kisebbséget,“ az nem találta meg az ütkezés követ; hanem a' ki látta e' többség győzelmét (mert látni is kell vala azt, hogy megítélhesük), az szörnyen megbotránykozott. Két kanonok, számos thörő, három főbíró nem áttallak pusztán rövid voksolás által azok számát szaporitni ismét, kiket maguk magánykörökben legahitatosabb demagogiával gúnyolnak ki; értjük az alacsony 'kortesekeket. 'S a' mi legszembeeszkőbb, ezen urak még nem is akkor voksolnak, midőn valamely vita elején vagy közepén van, hanem Faust an Aug mindig a' discussio legeslegvégén, midőn már a' vak is látja, hogy ők csak a' hatalom arriére gardáját egyedül numerice öregbitik.

Es mégis huszonhét tizenhét ellenében! minő csekély nyomaték ott, hol azon 27ből is legalább 15 mindig csak üres szám marad, és mint pusztá szám ott, hol belsúly kívántatik, mit sem nyom. Itt egy nagy titkot fedezek föl azon honi conservatíveknek, kik ezt még talán nem tudják. Ugyanis a' magyar conservatív had legfőbb vezetőji ama balítélet 's álbiedelemmel táplálják ügyfeleiket: „mintha azon törvények is, mellyeket bár illy pusztán numericus 's minden belsúly*) nélkül többség alkotna, szinte üdvösek és észszerűek fognának lenni. Ez azon praerjudium, mellyen a' conservatíveknek 'legszámosabb' többsége bár, elvégre is szörnyen megbukik, 's reménycsalatva álland mint ügyetlen számító önmaga előtt íjesztő-vázul. És e' titoknak egyszerű kulcsa az, hogy ki van felejtve a' számításból egészen az erkölcsi alap, 's csupán számmal van kitömvé az okoskodás és calculus szörnyű hézaga. Értitek? vagy nincs igazam? Majd előjövend az idő, és ti, kiték mindig az idő tanitott még meg egyedül, hinni fogtok nekem, 's talán bámulni. De már késő lesz! A' többség, melly saját extensió-jához képest arányos intensivitással bír, igenis ugyszólván örök időknak alkothat törvényeket. De olly pyramis, mellynek csúsa lett volna alapjaul fektetve, még soha fen nem állott. 'S ha fölnyílik szeme minden lelki vaknak 's belát a' nagy titokba, nem győződik e' meg, hogy a' magyar conservatívek többsége végbonczolatban illy 's felfordított py-

sarkukból kiforgatni 's kijátszani. Ha t. i. egy vagy másik alispán, vagy főbíró kihal vagy előmozdítottak ('s mi könnyű ez utóbbit eszközölni, ha szükség) beáll a' helyettesítés joga, mellyet a' hatalom határtalan értelemben gyakorolt 's, egy' megírult hivatal miatt nem rendítheti e' meg az összes tisztviselőségi roppant küzdelmek egész művét? p. o. az eskütéből szbirót, szbiróból adószedőt, vagy alispánt, a' jó kortesvezérből z'áros hivatalnokot, 4—6 iskolát végzett egyedekekből ítélő bírákat 's mindezt a' helyettesítési jognak önérdékszerü magyar'zása által. Ezen segítni kell. Ha autonomiát pengünk, legyen autonómia tisztán. L e v e l.

*) 'S belsúly alatt nem értjük csupán a' tudományt. Level.

ramis. "Az erkölcsi világ erkölcsi törvényeket követ's esu-
pán physikai basison erkölcsi rend nem képzelhető. Ezek
nem új igazságok. De a' magyar conservatívek csak saját
tapasztalás után fogják elhinni azokat, juxta illud: „maga
kárán tanul a' Magyar."

Következett a' 'harmadik' körlevél Zágráb megyétől
Erdődy János varasdi örökös főispán ügyében. Fölirunk mi
is és Zágrábot törvény értelmében pártolólólag, kérjük az
elmozdított főispánnak viszhelyeztetését. Mit
nyomhatnak a' szokásos felírások, leginkább kitet-
szik abból, hogy már azokat még a' mi conservatoraink
sem igen ellenzik. Nagyon ártatlan dolog lehet az, mi mel-
lett már a' conservatívek is voksrá kelnek. Egyébiránt me-
gyénkben is ki-kiábrándulnak lassan lassan azok, kik e-
gyedül propter certum quoniam toryk. Hiába, utóljára is
általlátja az ember sija, hogy bármiképp törekedjünk is új
megyei hivatalokat alapítani, azon sok száz, ki csak remé-
nyből és biztatásból él, végre is legnagyobb részben
megesalatozik — az ugorokafára nem mászhatvánfel „vala-
mennyin." És már e' belátás nálunk is kezdi gyakorolni
hatását azoknál, kik oly sok édes remény után hoppon
maradtak, s a' megígért de elmaradt zsold miatt elpártol-
ásra hajlók.

Nevezetessége miatt ide írjuk még, a' mi csak itt jut-
tott eszünkbe: Z. L. th. a' horvátügyre vonatkozólag e' há-
rom sententiát propalálta: 1) Mit, hát nem lenne joga a'
kormányának a' kapesott részek tartománygyűlését elren-
dezni? sőt igen, a' kormány a' magyar diatét is coordinál-
hatja (itt hatalmasan lezúgták a' th. urat.) 2) Pest levelét
egészen el nem fogadhatjuk, mert ez Nyitra szellemével el-
lenkeznek (itt kinevelték a' szónok urat.) 3) Inkább soha
nem akar Nyitrában lakni, ha azt hihetné, hogy Nyitra me-
gye ily szellemmel bír, (itt sokan azt gondolták, hogy ha
th. ur másutt laknék, Nyitrára nem lenne igen nagy vesz-
teség). —

Még egy nevezetességet. Cz. A. szbíró szinte a' hor-
vát ügyben: „hogy a' tulságoknak nem vagyok barátja, azt
ezennel nyilvánítom" (nevetés, mert Cz. urat bizonyos
oldalon épen a' legnagyob b tulságról ismerik). „Szelidség
által képes egyedül az ember még a' legva-
dabb lényeket is megengesztelni." S ezen szelid szavakat
olgy dübhel harsogta el szóló, hogy mi önkénytelen is az
egyszeri apára emlékeztünk, ki teremtettéssel szidta fíját a'
káromkodás miatt. Már kérdjük: nem legtulságosabb tul-
ság é ily beszéd? mely sem istennek, sem embernek nem
használ. —

Lássuk egy példáját a' fenérintett conservatív igaz-
ságnak is. Harmad napon csakugyan felolvastott hiteles-
títés végett a' dec. 6ki kisgyűlés jegyzőkönyve s többiközt
olgy kitétel állott benne, miszerint ugyancsak dec. 6dikán
főisp. ó nmlga nem lévén jelen, sem az alispánok (résztint
halál, részint betegség miatt) nem elnökölhetvén, legidősb
főbíró „törvény értelmében az elnöki széket elfoglalta." —
Ezen „törvény értelmében" soknak nem tetszett, mert ilyen
törvényt idézni senki nem tudott, mely szerint bármikor is
a' legidősb főbíró de necesse illetné az érdeklét jog; ezért
a' kifejezést akkép ohajták módosítani: „bevett szokásnál
fogva 'sat.' A' dolog vitát szült, úgy hogy számosan iratták
fel a' szőlők jegyzékére nevöket, természetesen azért, hogy
szóljanak. Egyszerre, midőn még ötven valának a' följegyzet-
ettek közül hátra, elnök végzést jelent, s azt mondja, hogy
már el van döntve, s állni fog a' jegyzőkönyvben: „törvé-
nyes szokásnál fogva 'sat.' Mi csak azt tartozunk itt meg-
jegyezni, hogy ha joga lehetne az elnöknek akkor, midőn
még a' szőlők sora be nem fejezte a' vitát, végzést kiáltani,
ekkor két önkény alapulna meg egy vágással: Iször az el-
nöktől függne a' szólás rendét akkor, mikor neki tetszik el-
túltani (és vajjon „hányadik" szólnál lenne mindig a' hatás,
a' netovább?) Iször a' tárgy feletti okoskodásokat akkor is
befejezni, midőn azok még egészen ki nem tisztultak és
csakugyan igaz, hogy sokszor a' legutolsó följegyzett szóló
(épen azért, mert maga előtt mindenkit kihallgatott) a'
legjobbat mondhatja; s ha a' szólásrend korán elültatik,
sok egyéb következesen kívül azon törvény is, mely külön-
ösen „matura" deliberatiót tesz a' végzések alapföltéteül,
ilyes tény által kijátszatik, megsértetik, néha a' legfontosb
ügynek rovására.

Még egyet: azon nagyainknak, kik már második köz-
gyűlésünkben vönek alkotványosan fényes részt, kik mi-
után világos öntudatára jöttek annak, hogy főleg az ó foly-
tonos buzgalom által fejlődhetik ki a' köző, ezen tudatban
leplezetlen hazafisággal lépnek fel, kik az eddig megyénk-
ben még fejletlen formálan ellenzék élire állni nem tartják
sem hálátlan sem kisszerű feladatnak, mondjuk nekik le-
gyen e' tettökért százasoros köszönet. Mióta annyian kezdék
meg a' tömjénezést, azóta különösen és igazán érdem, a'
haladás szent ügyében küzdeni. E' pálya most valóban csak
nagyoknak való. Ott a' jobb oldalon lesz, meglehet a', ki-

esínyek többsége, de a' balon marad mindenesetre a' na-
gyok erőssége. Láttunk mi már olgy győzedelmet is, mel-
lyel a' vesztes fel kérkedett, míg a' győzők mély bölesen
hallgattak, vagy kiszépitették azt.

Még volna egy gyöngö végszónk e' megye ifjúságá-
hoz: Hagyjátok el barátim! most azt a' kártyát ott a' esi-
nóban, és szarvasvendéglőben, meg a' Koronában és más
helyeken, midőn az évnegyedes törvénykezések idején itt
a' székvárosban összehgyűltök. Más nemzetek ifjúsága olgy
időkben, minőket most a' magyar él, dicsőbb tárgyakért
szokott lelkesülni s idejét magasztosb foglalkozásban szok-
ta tölteni, mint a' „kártyázás." Hogy pártokra oszlik a' nem-
zet, ezt látjátok; s hogy egykor Solon az olgy megosztások-
nál minden polgárt vagy egyik vagy másik párthoz állani
igen bölesen kényszerített, ezt bizonyosan tudjátok. Mit der-
medeztek hát a' tespedés karjaiban és a' játékasztaloknál,
midőn dologra szóló a' haza állása? És Nyitra minden te-
kintetben hivatta van a' legelső megyék közt helyet fog-
lalni. ○

Nógrádmegyei közgyűlés. Jan. 25. Folyó hó
19kén tartott közgyűlésünk főbb eredménye következőkben
összpontosul: alispáni megnyitó beszéd után olvastott a'
megye rendeihez érkezett k. k. leirat, mely a' rendeknek
tudtokul adja: hogy nm. gr. Keglevich Gábor főtárnok me-
gyés főispáni hivatala gyakorlásától fölmentetvén, helyet-
tessé gr. de la Motte Antal nevezetett ki; ezután pedig a'
hivatala gyakorlatától fölmentett tárnok-főispánunk szívből
fakadó és szeretet-körülfengte bucsulevele olvastott el,
mellynek tartalma a' rendek részéről legérzékenyebb fájd-
alom előidézője volt. A' kir. leirattal megérkezett a' főis-
pán-helyettes esküformája is, mely nem egyéb, mint ma-
gyar fordítása az eddigi latin formának s ellene kifogás a'
rendek részéről csak annyiból tételhetik jogszerűleg, meny-
nyiben az törvényeink közé ígatva nincs. Felolvasás után
K. F. th. emelt szót s kifejté: mikép e' megye rendei már
két alkalommal irtak fel ó felségéhez az egyoldalulag felál-
lított adminisztratori rendszer ellen, de választ egyik föl-
terjesztésre sem nyertek, mi annál méltóbb aggodalom-
ba ejtheti a' nemzetet, mert így apránként alkotványos jo-
gainak törvényszerű használatától elmozdítatik, mint-
hogy felszólítása és óvásai semmi figyelemre, annál kevésbbé
válaszra méltatva sine nobis de nobis történik rendelkezés;
hogy pedig figyelemre nem méltattak e' megye óvásai, ki-
tetszik abból is, mert kétrendbeli felírásaival egészen ellen-
köz intőkedésű leirat érkezett, egyik kinevezetést közöl-
vén az adminisztratornak, pedig (a' főispáni helyettesek el-
len) olgy erélyesen s olgy hódoló nyíltsággal szólaltunk fel
törvényink értelmében. Azért szónok tisztelettel akarja ug-
yan a' most érkezett k. leiratot elfogadtatni, de mennyiben
az világos ellentéte az említett kétrendő fölterjesztésnek, az
ezekben foglalt nézetek és határozatokhoz a' rendeknek to-
vábbra is ragaszkodásukat kimondatni indítványozza; egy-
szermind ezen rendszer országos sérelem lévén, ó felsé-
géhez felírást javasol, mellyben kéressék meg minélelőbb
országgyűlés-tartásra. Mi végre magát a' főispáni hivatalt
illeti, a' rendek ezt mint mindig nemcsak tiszteletben tartot-
ták, de megtámadtatása esetében védelmezzék is, úgy ezen-
tul is azt, mig törvényes körében fog működni, kellő defe-
rentiával fogják kisérni; míhelyt azonban egy vagy más
cselekvésben e' körön túl terjedendőnek tapasztalandják,
kimondják reá a' törvénytelenység itéletét.

Nógrád belső élete szerencsésb, mint némely szom-
szédié, itt egy elv uralkodik s az eltéréseket inkább az esz-
közök megválasztása szüli néhanéha; ez által nem akarom
azt mondani, mintha Nógrádban nem lenne conservatív, v.
stabilista, igen is van, mert a' B. P. Híradó és Nemzeti Új-
ságnak itt is vannak elvszerinti előfőzetőji; de ezek arány-
lag olgy parányi számúak, hogy nézeteikkel, melyek nem
egyebek feladott iskolai leckénél, a' nagy többség ellené-
ben felelnők bohóság lenne; ez oka, hogy az indítványt,
vamatint akkor, midőn azt az érdemes szónok előadá, köz-
helyeslés kísérté, úgy utána is, midőn fölötte a' vitátás
megnyitott, az igen csekély nyomatékú kitérést ide nem
értve — folyvásti részvét, helyeslés s megnyugvással párt-
toltatt, minek következesé lön, hogy a' végzés nem már
értelemben mondatott ki. Ennek azonban van még más oka
is, mi a' tanácskozásokra nézve igen ajánlható előnyök-
kel bír s ez: a' közgyűlések előtti magány-tanácskozvány.
Nógrádban a' rendek jelszói s az értelmiség minden köz-
gyűlés előtt néhány nappal összehgyűlnek, ott a' közpolitikai
s nemzeti érdekű tárgyakat felveszik, egész esendben
megvitatták, minden véleményt kihallgatatták; a' kérdés e-
löleges határozatképp megállapítatik; a' közgyűlésre tehát
mindig kész tárgy vitetik, minek következesé időnyereség,
mi egy elmaradt nemzetenél hathatos nyereség, és az: hogy
a' viszongást előidézhető ingerültségek a' nyilvános téren
kikerültenek. Utánása ez az országgyűlési kerületi ülések-
nek, melyek mióta rendszerített alakban léteznek, az or-

szággyűlés azóta sokkal nagyobb munkásságot fejt ki, mint
mig mindent egyenesen csak országos ülésre hagyott. Igaz
ugyan, hogy hasonló tanácskozványokat nem minden me-
gyében tarthatni, mert nem mindenütt van az ellenzék töb-
ségben, s így a' gyűlésben felveendő tárgyak sem kerül-
hetnek tudomására; de annyi igaz, hogy minden megyében
van bizonyos párt, mely a' többségről rendelkezik, ennek
feladata tehát tanácskozványt tartani s ide az ellenzék
véleményűeket is meghíni; olgy kör bizalmas színt szokott
viselni s ekép, mit nyilvános téren nem eszközölhetni, itt
szép móddal fogantatba jöhet legalább annyira, hogy honti
és bihari féle botrányos összeütközések nem kerülendnek
szinpadra. Csak akarni kell és a' kiegyenlítés késni nem fog,
s tömérdek nyilvános botrány és gyűlöletesség ki lenne
igly kerülve. —

Szeretett főispánunk elbucszott fölünk, ez igen meg-
illeté a' tanácskozó rendeket, azért a' kebelből közel 150
tagot nevezett ki az elnökség azon küldöttség tagjaul, mely
ó nmlgát Budán üdvözlendi s a' megye nevében töle hiva-
talos bucsut veend. *) Ezen határozat kimondatása után
olvastott a' nm. udv. kancellária utján érkezett leirat,
mely a' honti ügyben tett fölterjesztésünkre érkezett válasz-
képen; e' válasz alaptalanoknak bélyegzi ugyan a' rendek
aggodalmát a' nevezett tárgyban, s a' rendek nem legkelle-
mesebben vevék, hogy a' nm. kancellária több hitelt ad a'
megtörtént botrány fő tényezőinek, mint részesnek, — mint
egész megyék előterjesztéseinek, mindazáltal a' leiratot an-
nál ébregbb figyelemmel fogadták. Mivel azonban a' rendek
azon fő kívánsága, hogy ezen alkotványellenes tényt ó fel-
sége vizsgáltsassa meg, nemcsak nem teljesített, hanem e'
miatti felszólalása még rosszaltatik is, a' rendek új felírás
határoztak. Ezen formáság olgy mindennapivá kezd máj lenni,
hogy minden súlyát elveszté; a' sok felírás vagy helyes törvé-
nyek nem lételet, vagy az alkotványos kormányzási rendszer
hiányát feltételezi. Ha corpus jurisunk vastag tömegére te-
kintünk, a' törvények nagy mennyiségét azonnal hiszszük, s
ha tartalmát, kivált hol hazánk jus publicuma alapszik, is-
merjük, épen nem mondhatjuk, hogy jó t ö r v é n y e k
olgy nagy hiányában lennénk, miszerint a' közigazgatás és
politika terrenumán nem lenne a' t. hatóságoknak egyéb
menedéke a' felírásoknál; kell tehát a' rendszerben hiány-
nak lenni, mit ismét nem felírás, hanem t. hozás utján e-
gyenlíthetni ki. Egyébiránt vagynak t. bírák, kik maholnap
a' kepe- vagy aratórészmegszabásra is repraesentatiót
fognak indítványozni s ezt is csak azért, mert ezen jó urak
a' felírást kevéslik, mínhogy kevesebb betűből áll, s nincs
a' corpus jurisban megemlítve. Ez alkalommal felolvastott
az annyira kívánt s hiteles pecséttel ellátott honti levél is,
mely csak sajnálkozásra bírható megyénk rendeit, hogy
egy magyar törvényhatóság annyi érdekéből annyire sülyde-
het; a' levél tudomásul vétetett s félretétezt. —

Olvastott Pestmegye levele is a' horvát tartomány-
gyűlés rendezésénél elkövetett sérelemügyre nézve. Nógrád
megye rendei e' levelet K. F. th. indítványára magokénak
fogadták s értelmében felírást határoztak ó felségéhez.
E' tárgynál nem hagyhatom említettlenül szónokink azon
parlamentaris férfiaságát, mikép, habár tudva volt is előt-
tök, hogy az ezen ügyben felküldött pesti küldöttség kihall-
gatást nem nyert, mivel ez diplomacie még nem jöve
tudomására a' megyének, annak megemlítésébe nem bo-
csátkoztak, hanem pusztán és egyedül a' horvát ügyet tár-
gyalák, pedig olgy komolyság és avatottsággal, míből a'
legelfogultabb is, megye értelmiségbeni haladását kényte-
len vala következtetni, s arra, hogy Nógrád megye a' re-
form-kérdésekben olgy téren áll, mellyen ohajtható lenne
állása az ország 52 megyéinek, ha t. i. azt akarjuk, hogy e'
nemzet nemzet legyen, e' haza virágozzék, s birtokosinak
nemcsak pergamentűjök, hanem erszényök is tekintélyvel
birjon. — Tanácskozás közben vevé az elnökség gróf de la
Motte Antal főispánhelyettes levelét, mellyben ó mlga men-
tegetődzik, hogy főispáni széket dolgai halmaza miatt mind-
eddig el nem foglalhatá, nehogy azonban a' köz és belügyek
hátramaradást szenvedjenek, beigtatása ünnepélyeül febr.
hó 16kára közgyűlést hirdet. E' levél a' jelenlott rendeket
különféle nyilatkozatokra hevité, de nem ollyanra, mi akár
a' hely szentségét, akár a' főisp. helyettes személyét illede-
nül érintheté; végre is a' többség véleménye oda járult:
hogy mivel a' törvények értelmében a' megyei kormányzó
csak hitletél után bír activ hatósággal, gróf de la Motte
pedig kormányzó hitét a' megye színe előtt még le nem
tette, azért joga sincs közgyűlést hirdetni; ennél fogva a'
rendek évnegyedes közgyűléseket apr. hóra szándékoztak
használni; azonban a' tisztviselő kar előterjeszté: mikép a'
teendő nagy halmaza igen kívánja, hogy minélelőbb rendki-
vüli közgyűlés tartassék; a' rendek tehát abban állapodának

*) A' 108 tagból állott küldöttség e' napokban tevő bu-
csu-udvarlását Budán a' köztiszteletű tárnoknál. Szerk.

meg, hogy febr. hóban csakugyan tartanak gyűlést, de nem 16án, miként a főispánhelyettes akarja, hanem 18án, miként a rendek akarják. Ezen határozat ő mlgával tudatván, kinyilatkoztatá: miszerint a megye közönségével jogi kérdés feletti vitába nem kíván boesátkozni, hanem ez uttal megnyugszik a rendek által kiűzött közgyűlési határnapban, nem mulasztandván el ovását annyiszor, mennyiszor a főispáni jogkör esorbitása szándékoltatnék. —y.

Pestmegye rendkívüli közgyűlésének folytatása. Jan. 31én főispánhelyettes ő mélt. megnyitván a gyűlést először is Á. J. th. szólott, pártolván az indítványt s m. alisp. által a főisp. helyet. fölterjesztésére tett és teendő ovást; ezután a conservatív párt szónokainak igyekezett megfelelni, ezek állítást az iránt: hogy a fejdelem nem köteles a hatósági küldöttséget kihallgatni; hogy a kir. hgeknek nincs diplomatikai állásuk; és hogy magyarul tudni tartoznak; s így nem kellett volna német szerkesztői emlékiratot benyújtani—czáfolgatá. Azon vásra pedig, miszerint a küldöttség az emlékirat szerkesztése s átnyújtásával többet tett, mint tennie szabad volt, elmondá: mikép az, ki csak azt teszi, mi kötelessége, hasztalan szolgál; erényt s érdemet kötelesség körén tul szerezhetni. E. S. főügyész figyelemmel kísérvén hazánk politikai irányban működő pártjait, köztük kettőt tart kiemelendónak, s ezek: a hazafi- és kormány-párt; e két pártot működése valódiságában nehéz feltalálni, mert az utóbbinak aránylag sok is organuma s a vizsgálat is vele azonos szellemű s így tanait vagy megtámadásit is szabadabban köröztheteli, holott az elsőnek organuma ellenkező irányu s közölhetőségű, a vitákat nyilvános terén tehát a két párt fegyverei nem egyenlők. Megemlíté szónok e pontnál a B. P. H. iradó ellen-szenvét, gúnyait stb. miket az ellenzéki pártnak nemcsak egyes emberei, hanem hatóságai ellenszór. A megyének joga van saját területén tartózkodó polgárokat kihágásaikért megfenyíteni; mivel tehát a B. P. H. egyik cikkében egyesesen a ns. megye közönsége határozatát az olvasó világ előtt félremagyarázott értelemben s elferditett alakban mutatá fel: igen természetes, hogy ellene tisztí ügyészi keresetet legigazságosabban rendelni lehetne: azonban szónok nem tévesztve szeméi elől a sajtó nagyszerű hivatását s egyuttal tudván azt, hogy ez által a B. P. H. vezére pártja előtt érdemkoszortás hajnokul mutattatnék föl, helyes s következetesnek tartja ezt megvetni s egyoldalú elfogult közleményit figyelemre sem méltatni stb. pártolja az indítványt és ovást. — Főisp. helyettes a pártok illyzerű megkülönböztetésére megjegyzé: mikép nem parlamentarizmus gyakorlat a pártok összehasonlítása, vagy színezet szerinti elnevezetése; így ő mlga valamint a rendek közül többen is magukat kormány embereinek vallják ugyan, de azért nehé lenne rólok alaposan elmondani, vagy bebizonyítani hogy egyszersmind nem hazafiak.

M. J. th. skir. udv. sokat és hosszasan beszélt, de előadása a gyakori zúgás és a szónok monoton hangja miatt nem vala érthető. Közlő a szónoknak csak politikai hitvallását hallhatá, mely azon nyilatkozatból állott, hogy szólnak szerencséje van a conservatív párt emberei közé számíttatni. E politikai vallomás után közlő ujra mit sem hallhatott jó vártig a zaj miatt, melybe a zsúfolásig tömött terem meghasadozott ablakainak esőrómpölő robaja is vegyült, de későbbi előadása sem vala érthető azon kívül: hogy az előtte szólt conservatív szónokok előadásit pártolja, a küldöttség kihallgatásában sérelmet nem lát, a körlevelet főlőlegnek tartja; a memorandumot pedig illetlen kitételű és szerkesztésének vádolja. Végre javasla, hogy a megye kérné meg nádor ő flgségét közbenjáróul a horvát ügyi kiegyenlítésére ő fels. és a nemzet közt.—B. P. th. bírő az ellenfél szónokait, az indítványt egész terjedelmében pártolva. Sz. M. e. alispán fájdalmasan érinté: mikép semmi tárgy sem lehet a tanácskozási téren olyan, minek vitatásánál a conservatívek az oppositívóval egy értelműleg akarnának eljárni, mert ha az ellenzék elvi (principális) kérdések bonczolatásába boesátkozik, akkor az ugynevezett mérséklettek a gyakorlati tért emlegetik, s ha viszont az ellenzék telve jó indulattal e téren jelenik meg együttmunkálásra híva fel testvéreit, akkor amazok jónak tartják principális vitákba bonyolodni. Szónok felteszi: hogy a conservatívek is szeretik hazájokat, de ez csak abstractio; ennek tanusítására tettek kívántatnak, miket ők eddig, mint dönthellen documentumokat elő nem mutathatnak. Szónok itt a helyzetek constatirozását kísérté meg. Elmondá: mikép az ellenzék, mióta a defensív térről lelépett, sőt azelőtt is, a nemzet s ez által a kormány erejének is megerősítésére célzott, ide öszpontosítá elveit s elveihez mért eselekvéseit, midőn az alkotvány jótékony sánczaín kívül álló osztályok millióit oda bevezetni igyekezett s igyekszik; pártolá e szándékot a conservatív párt mutatják a jelen surlódások. Az ellenzék igazságot akart, s öszszeírta a fenytő codexet; a conservatívek megbukták azt; az ellenzék virágzó hazát akart s közteher-viselést indítvány-

zolt; a conservatívek ezt is meghiusíták. Az ellenzék a szabad hazában szabad polgárokat ohajta szerető lelkéhez ölelni s erőtété az örökváltságot, a conservatívek oda juttaták a dolgot, hogy maig sem mutathatunk igazi örökváltsági törvényt. Az ellenzék rendezni vágyott a városokat, s a polgári jogok élvezését mennél többre terjeszteni, a felső tábla ezt is megakasztá. Mi az tehát? kérdi szónok: mi az ellenzékre illy nyílt és emberszerető lépéseiből gyant, bizalmatlanságot hártathatna? A nép függő várakozásban él, tudja: hogy vitatási latban az ő érdekei forognak, várja: ki fog győzni! Meglehet: hogy az ellenzék; de az is valószínű, hogy a conservatívek. Ekkor a nép a győzteshez forduland s kérdi: „mit nyertél számunkra?” S ha ekkor a nyertesek semmit nem tudnak a népremény kielégítésére előmutatni, elforduland tőle az önként ajánlkozó erő s kezdet szorit majd a bukott féllel, melynek akkor diadala esata nélkül is bizonyos. Szónok pártolja az indítványt, felini nem akar, de a megyéket körlevéllel felszólíttatni igen is. —B. K. gr. pártolja az egész indítványt s megütöközését fejez ki a leirat azon kitételén, hol a megye irányában bizalom-lujánnyról van említés, holott kinek sem áll inkább hatalmában didozalomra ébreszteni a nemzetet, mint a főintézőknek, csak eljárásaikban szem előtt tartásuk a törvényt s alkotványos jogokat, s ne lépék tul a számukra vényhozás által kijelölt kört.—M. J. budakerületi tisztfőnök beszéde kezdetén tüzet kiáltott, mire később feckendővel szolgáltak. Szónok hiedelme szerint van törvény: hogy a király a hatóság küldötteit kihallgatni tartozik, de ugyanazon törvényben nem találja kifejezve azt, hogy ő fels. Pestmegye küldöttségét tartoznék elfogadni; ezen circulus vitiosus nyomán szónok nem lát abban sérelmet, hogy a küldöttség kihallgatatlantul utasítottat vissza; mi miatt a körlevelet sem pártolja.—N. I. főjegyző az indítvány-pártolás mellett felhozá az 1486: 64. és 1512: 41. czikkeket, melyek nyilván rendelik, hogy a thatoságok sérelmeik ügyében küldhetnek küldöttséget a felséghez s ezek ott kihallgatandók. —

D. E. gróf lassu, s több helyen alig érthető hangon hosszú beszédet mondott, melynek egyes részeiből követk. jegyezzük ki: szónok gr. beszéde kezdetén kijelenté, mikép ő rég vágyott már e megye teremében föllépni s gyakorlani azon polgári jogot, melyet számára az alkotvány biztosított; e vágyát mostan teljesíti, habár látja: hogy itt azon elvek, melyeknek ő hirdetője, többséget nem vihatnak ki, sőt a fellépés némi kellemetlenséget is okoz; majd áttért a budapesti Híradóra s innét saját személyére, mutogatá, hogy a journalistikai tér nem azonosítható a megyeivel, mert hírlapi vitákat a megyei tanácskozásokba hozni annyit tenne, mint a közigazgatást egészen megsemmisíteni s ezért nemis úgy áll jelenleg itt, mint egy politikai lap vezérszerkesztője, hanem úgy, mint Pestmegyében megtelepült nemes; az első minőségben joga van a megye politikai irányát megtámadni, ostromlani s rostálni; a második állásban pedig, ha t. i. megérdemli, joga van a megyének őt megactiózni, mit szónok mindig illő tisztelettel fogad; megemlíté még azon vádat is, mintha a budapesti Híradó a kormány organuma lenne; s tagadá ennek valóságát állítván, hogy a nevezett lap egyesesen a szónok organuma, s a vele rokonértelműeké, kasonló gondolkodásuaké, s azonos elvűekké, nálunk szónok szerint a kormány organuma nincs, minthogy ez nézeteit leiratok, rendelvény- és intézvények által nyilvánítja. A saját személyét illető vádakra szónok felelni nem akar, de a megtámadott jelen nem levő kormányférfiak irányában választékosabb parlamentarizmus odohajtna. A tárgyra nézve szónok a küldöttség eljárását nem helyesli, mert annak kötelessége lett volna a nádori levél után lemondani elindulási szándékáról, a memorandumnak semmi fontosságot nem tulajdonít, mert azt nem a megye, hanem a küldöttség szerkeszté, természetes tehát, hogy a kormánytól mint ilyen nem tárgyalathatván viszszaküldetett, és ez rendén történt; egyébként pedig a küldöttséget egészen fölőlegnek tartja, mert a kormány a nov. 12kei gyűlés határozatát magához kéréte s arra felelt, tehát bizonyosan felelendő vala akkor is, ha a mondott határozat rendes felirasi alakban tétetett volna. A leirat hangja azért roszaló, mert a megyei határozat éles kifejezéseket tartalmaz. Az 1770ki rendeletet illetőleg szónok eszmezavart sejt; mert itt nem patensekről van szó s nem is az 1792: 12d. t. cikk dönti el a dolgot; hanem azon alkotványos elv, hogy a kormány a törvény értelmében szükség kormányoznia; mely elv legkevésbé sincs megsértve a szükséges formások megtartása nélkül elment küldöttség visszautasításával. Végül javasla: térne a megye előbbi kerékvágásába vissza, s ha sérelmet lát, annak orvoslását felírás által sürgesse s a kormány bizonyosan adand választ; egyébiránt a horvátországi sérelmeket statusescapásnak nem tartja, ilyennek csak az ellenzék tülbuzgása keresztelei azt. Ekként szónok semmit sem helyesli, sérelmet sehol sem lát s így semmit sem pártolhat. —

T. L. gr. beszéde előzvényében a kevéssel előtte szólt K. I. azon észrevételére, miszerint a vizsgálat a conservatív lapok irányában is hasonló szigorral jár el, s hogy csak látni kellene, mily bokros törles fordul elő ott is, megjegyzé: mikép ezen észrevétel csak árt a nevezett pártnak, mert ha vesszük, hogy a vizsgálat által megengedett cikkekben is mennyi megtámadás, alaptalan ráfogás, sőt hitelgyengítő koholvány közöltetik, nem tehetni e fel legjózanabb logikával, hogy az eltörölt sorokban még több gúny, szertelenség stb. foglaltatott? Az előtte beszélt gróf szónoklatán esudálkozását fejez ki, hogy az megkülönböztetvén a journalistikai tért a megyeitől, az ottan elkövetett hibákért itt semmi szín alatt se lehessen szót emelni; ez másképp annyit tenne, mint gyalázuk, rágalmazuk, semmisítjük meg az ellenzékét, hiszen journalismusi téren úgy sem védheti magát, hatósági uton pedig nem tehet felelősekké. Sőt igen! arra pedig, hogy előtte beszélt szónok az ellene felvetett vádakat felelet nélkül hagyja, esudálkozását jelenté. Csodálja még azt is, hogy a conservatívek pártolnak minden felsőbb eljárást szinkülönbség nélkül, holott érdekekben állna, mint conservatívnak gyakran ellenlenkezőleg is járni el. Előtte beszélt szónok a horvátországi sérelmet sem tartja státuscapásnak; de hogyan is? hiszen Turopolya ns közönsége, mely a tartományi gyűlésből törvénytelenül kihagyott, nem conservatív, valamint a mostani Zágráb vármegye sem; ők valódi horvátok, kik az anyaország érdekein saját érdekeik felvirágzását eszközölni akarják; így hát mind ellenzékiek, előtte szólnak pedig ezen elv veszélyes, hogy tehát minél könnyebben tul adhasson rajta, jónak látja a rendezési eljárást, mely a B. P. H. teljes magas tetszését megérdemlé, törvényesnek ismerni. Szónok itt röviden elemezte az indítvány irányát, a tárgy komolyságát, s a teendők nagyszerűségét, annak elfogadására szavaz. (Folytatjuk.)

A' Kísafutódy-társaság IXik köz ülése.
E magyar szépirodalmi intézet f. évi febr. 8kán délelőtti tízenegyedfél órakor kezdve tartá dicső emlékeztető Kísafutódy Károlyunk születés-ünneplésére kitűzött kilenczedik közgyűlést, mely mindenesetre febr. 6kán, mint valóságos születési napon vala megtartandó, ha az e' ezélra használatni szokott megyei nagytermet a szakadatlanul folytatott megyei tanácskozások nem igénylik. Vajjon meddig leszünk oly szegény árvák, hogy már legalább egy nagyobb szerű társulat ne kénytelenüljön más házi istenekhez kis ideiglenes térátengedésért is folyamodni? mikor jó meg azon idő, hogy legalább kitünőbb egyleteink s társulaink ha nem is saját palotával, de legalább saját ezélszerű lakkal bírjanak, hol azután minden ügyeiket s viszonyaitak rendezen s olykor olykor nagybű gyülekezetek igényeikkel képest is intézhetik? De itt is igazolja magát keleti természetünk, mely a már ezer éves hazában is szereti még a vándorlás s vendégljárás gyakorta nem épen kellemes változatosságát, mint az ez alkalommal is bebizonyult, a szőnyegen levő gyűlés öszszeütöközésbe jövén a kisededővő intézeteket terjesztő egyesület ülésével, mely szinte e' napra, órára, teremre volt kikérve s lapjaink egyikében ki is hirdette. De e' részbeni vágyainkhoz nálunk még hobb részvét, általános közszellem, álldalalom által félbuzgalom s felkarolás kívántatik — s kívántatik mindenekelőtt pénzérő, mely — minek tagadnók? — valamint egyéb társulatinknak, úgy a szőnyegen levőnek is nem legfényesb, legerősbb oldala, pedig hasznát általán fogvást a közügyre s hatályos befolyását szellemi átalakulásunk e' korszakában csak az tagadhatná, ki irodalmunk történetének legközelebb mult szakaszában egészen ismételten volna. Nem kérdjük min-keblünkben, mint kérdeni szokás, hogy vajjon találkoznék e köztünk illy balesillagzat vagy részvétlenség gyermeke, mert a felelet mostohasága tán sújtólóg hatna hazafi szívünkre — kérdjük pedig annál kevésbbé, minthogy találkozáink egykettővel az ugynevezett irodalom emberei közül, kik előtt újság volt a gyűlésnek az napóni megtartatása. Annál nagyobb örömet élvezett azonban keblünk, midőn a megyei nagyterembe lépén, a hallgatóságától sürün lepott terem közepén nem esekély számú közönséget pillantánk meg azok részéről, kiknek a hon újjászületésében közremunkálásuk — hogy képeken szóljunk — csak ugy szükséges, mint szükséges ápoló gondviselésök ama rózsatőre nézve, melyet például ablakaikban nevelve, gyöngéd figyelmök minden pontosságával elhalmozni már természetüknél fogva is annyira hajlók! s vajjon a' haza jólléte, nagysága s dicsősége nem a' legnemes — egykor teljes, illat- és gyümölcsös virággá fejlődő — bimbó é, mely ápoló figyelmek s hivatások minden részeiben legnagyobb mértékű közrehatás s gondosságtokat igényli, hazánk hőlgyei! — S ez örvendetes tapasztalásunk gyönyörét emel még ama gondolat is, hogy az ünneplé költő közénk szállt szelleme legalább e' pillanatokban élvezé gyümölcsét fardalminak, mik őt sirba vitték s aratá diadalát nehé küzdelminek, miket az irodalom s művelődés biro-

szól K. I. konservatív hogy csak megjegyznek, mert zikkokban elgyengítanabb loy, szereplő szónoklatzatván a' t hibákért askép anstük meg m védheti Söt igent! Csodál- felsőbb lna, mint el. Előtte a státus- közönsé- kihagyab- váme- ág érde- ják; így lv veszé- rajta, jó- es magas zónok itt komoly- gadására

ülem. délelőti Kista- lencedik valóságos használ- folytat- g leszünk jobbszerű ideigle- azon idő, ha nem is bírjanak, en's olly- est is in- k, mely ndorlás 's zozatossá- zonyogen tététeket a, órára, rdetve. De t, általa- felkaro- erő, mely knak, így b oldala, ys befo- sak az ta- ebb mult djük min- alköznek é gyermeke, azafi szí- találko- rei közül, atása. An- midőn a' ün lepett pillantánk ni közre- egy szük- rózsalóre öngéd fi- ermésze- a jölte, or teljes, a, mely en legna- nyli, ha- unk gyö- pelt költő vezé gyü- á diadalát és biro-

dalmában a' sötétség 's elfogultság rémeivel kiállnia kellett, mig itt a' földön, az ő korában, nem egy őt egészen félreismerte honfi 's honleányával kelle találkoznia. A' társasági közülés, melyet 6kán a' nemzeti színházban jól rendezett 's Kisfaludy K. költői vig érenek két jeles termékivel érdekesített színészeti estély megelőze, b. Jósika Miklós elnök ó mlga által megnyitvatván, szokás szerint a' titoknoki tudósítás következett a' társaság multévi munkálatiról, jutalmairól 's pénztára mibenlétéről. Ezután Garay olvasá fel „Frangepán Kristófné,“ című 's Marczibányi-Vincenzia jutalommal koszorúzott költői beszélyét, melyen szoros történeti hőségének árnyékai daczára is megható képek, magasztos érzelem 's sdes ömlengés bája terjed el. Erre következett Császár F. társ. tag által írt és felolvasott ballada „Bánfi Miklós és neje,“ költői előadása azon isméretes történetnek, melynek hőse szerelmi feltékenységét két évi börtönnel 's két uradalma vesztéséggel bánta meg; — 's ezt a' báró elnök által írt „Diamanti“ című történeti novella némely részének szinte szerző által történt olvasása váltá fel, mely a' mint érdekesnek mutatkozék, olly borzasztók az események, miken a' darab hőstét eszelekvőleg átvonulni láttuk. Általánfogva nem egy magunk észrevétele ez a' mélyen tisztelt regényíró némely újabb szellemi műveinek színezete körül. A' közülés azt új jutalomtáteleknek segédítoknok általi kihirdetése zárta be, melyek mai Társalkodónk homlokán olvashatók. Végül néhány barátink és minmagunk részéről nem hallgathatjuk el azon észrevételt, miszerint főleg ott, hol hatásra is szükség számítani felolvasás által, ezélszerűbb 's helyesebb tapintat, habár saját művét is más által előadatni, mint annak netaláni leg- hatályosb érdekességét gyöngö, szakadékos felolvasás által koczkatatni. Egy másik szerény észrevételünk a' jutalomosztás körül fogog. Ez alkalommal, mikép a' társ. titoknok előadásából értők, a' Marczibányiféle jutalmat, mint már fentebb említettük, Garay János jeles balladája nyeré, — a' szöpműtani értekezésért kitűzött jutalom Bangó Péternek, a' vig eposzérti pedig Arany Jánosnak ítélvén oda. De fájdalommal kellett ismét hallanunk, mikép a' két feladatra beérkezett pályamunkák egyike — tehát a' nyertesek sem felelték meg tökéletesen a' várakozásnak. És épen ide vonatkozik másik észrevételünk. Vagy ugyanis a' valódilag jelesnek, 's minden kifogáson felül állónak adassék a' kihirdetett jutalom, vagy ki so szolgáltatassék, hanem a' következő évvel kapcsolassék össze — egy nagyobb 's értékesh mű díjaztatására — milyen például már most is az első pályakérdés, mely ha olly nagyszerűn megfejtetik, a' mint nagy az alapul szolgáló eszme, nem sok eszmeszülemény lesz a' magyar irodalomban, mely velo versenyezni bírna. Ohajtanók tehát e' részben a' jutalmazási pont megváltoztatását, — mert véleményünk szerint a' fentebbi kifogásban valami — bár finomszerű, de mégis lealázás nehezül a' gyöngédebb érzésű pályázó lelkiületére, 's mintegy elítélés, ha nem kárhozat is, a' jutalmazott műre, — mihez képest a' jutalmazatlan darabok szerzői, név szerint közzé nem tévelvén, ugy látszik nagyobb kiméletheben részesülnek, mint magok a' pályanyertesek. Legalább, találkoznak olyanok, kik az illy függelékek párosult praemiumokat aligha készek volnának elfogadni. Ez azonban csak néhány barátaink és min-magunk meggyőződése. S c h u l t z August.

Nemzeti színház. Az 1845-ik évi február 17-éről kihirdetett három drámai pályajutalom másikának, ugymint hatvan darab arannyal díjazandó nemesebb körben forgó társalgási vigjátéknak beküldetési határideje, f. e. martius 1-éje közélvén, figyelmessé tételnek az illett drámaírók, hogy o' pályára szánt műveiket, a' kijelölt föltételek pontos megtartása mellett, u. m. tisztán, olvashatólag 's idegen kéz által leírva, lapozva, bekötve 's a' szerzők neveit rejtő jelígs levelekkel ellátva, a' kitűzött napra, alulrhoz beküldeni sziveskedjenek; mert a' később vagy a' meghatározott föltételek megtartása nélkül érkezendő színművek nem fognak pályázhatni. Pesten, február 8-án 1846. F á n c s y L a j o s n e m z i színházi igazg. ügyvivő's e' pályaművek bíráló választványának tagja 's jegyzője.

A' Pestmegye pártfogása alatt álló hazai első takarékpénztár részvényeseinek közelebb mult január 18-án megkezdett közgyűlése némely bizottsági munkálatok tárgyalása, ugyszinte a' kezelési, leginkább pedig a' váltó-kezelési szabályok módosítása iránt tett több indítványra beadandó küldöttségí javaslat megvitatása végett folyó február 22-kén délelőtti 9 órakor a' pártfogó tettes megze nagy teremben folytatattni fog, melyre minden t. cze. részvényes hivatalos. Kelt Pesten febr. 5-kén 1846. S z a l a y József, m. k. jegyző.

„A' kisdudovó-intézeteket Magyarországon terjesztő egyesület“ f. 1846-ik évi február 13-kán délelőtti 10 órakor t. Pestmegye teremében tartandja ez idei téli rendes közgyűlését, tárgyai lesznek: elnök és választványi tagok választása, — az előbbi választvány félelvi munkálkodásiról szóló jelentés, — jövőre intézkedések és határozások hozatala — pénztár állapotáról jelentés — és ha idő engedi, a' nevelés 's különösen a' kisdudovás körében népszerű értekezések felolvasása, melyre a' t. cz. alapítók, rendes részvényesek 's minden ügybarát ezennel tisztelettel hivatalos. S t u l l e r Ferencz, egyesületi titkár.

Budapesti napló. (Febr. 12-kén.) Ha nemzeti mozgalminkra kedvező színezetet a' nyilvános vigalmak me-

netéből is akarunk kölesözeni, örvendve tapasztalhatjuk, hogy e' magyarosan vesztegetni tudó nép mégis mindinkább visszatér eredeti típusához, 's mulatozásiközé már bővelben vegyíti azon elemet, melynek csapodár mellőzteért szertesét gnyolt bábjá volt az idegenek; kezdi érezni, hogy azon természetes keletiség több bájit több életet áraszt szórakozására, mint a' külföldieskedő modor, mely nélkül eddig ellenni alig tudott, most pedig ellenni szokik, 's így haladva ez majd örömei nevezetesbiké leend. — Mult héten egy rakás tánczvigalom volt, melyben szédelgés nélkül szépen megapróztott magyar táncz közben vigadott a' főváros színe; 's kinek ne tetszett volna az, hogy nemzeti szellemű rendezett vigalomban országnagyaink bájos hölgyekkel felölték azon köntöst, melyben őseik mindennap diszelgének. Ollyan volt a' körülmény az ebből a' casinóba rándultak is nagyobb fényt adtak ez utób- binak. — A' nemzeti színházban rendezett Kisfaludy-ünnepély népes volt, 's még népesb leende, ha a' pénztár körüli tolongás sokat hazá nem üz; részleteiről a' f. hó 8-án P. megye teremében tartott nyilvános ülésnek külön rovatunk szól. — Boscsánatot kérünk a' házi uraktól hogy ez évi első névnapjokat hamarabb nem említsék, már az gyöngéségünk, hogy saját bajunkról nem szeretünk megemlékezni; nincs is veszedelmes dolog mint midőn újdonságíró három emelet tetején lakik, 's még akkor is a' háztulajdonos szédelgésével vagy makranczától rettegni kénytelen! Hamarabb örülnünk mint kellett a' budai színház sorsán, ennek részvényállása megfordult; a' versenyben két magyar vállalkozó ellen négy német mutatkozék; pedig mikor győzött meg illy mezőn 4 németet 2 magyar? E' talányt most csak Magyarország anyavárosának érdemteljes tanácsa fejtheti meg. — Ez év elején az álarczok korszaka uralkodik; tapasztalás szerint álarcz alatt több őszinte szó mondatik el mint nyílt arczokal bárha egész világot is egy óriási álarcz borítaná be, — így talán őszinteség burkonyában sokkal boldogabb lenne az emberiség. — Figyelemre méltó dolog, ámbár nem Budapesten történt, hogy a' híres Geszten Józsi Szaboles vidéke ostroma's a' Tiszahát új Zöldmárczija hurokra került; egybíránt az elfogatás Budapesten is történhetett volna, mert itt jártának világos tanuságul szolgálóknak hátra hagyott tanítványi, kik a' kis nyíri pusztán a' kies Rákoson kényelmes lézengenek, midőn Pest láthatlanává válik. — Egy kisasszony Budáról Pestre ezeket csupa rész- vézi gyöngédséggel a' Duna hideg árjaiba zuhant, sikerült azonban a' fudoklót visszarántani a' farsangi életbe; ki is szál- lására sietve átöltözés közben a' veletörténeteket elbeszélte 's bufelejtésre azonnal a' jogász-bálba vágatott. — Ad vocem jogászból — lehetlen nem említnünk némely jogásznak azon udvariás bánásmódját, minél fogva izrael születésű polgárárs- sát galléránál fogva emelék ki a' nem zsidók számára rendezett fényes tánczteremből; vajjon tanit é illy udvariásra valamely ága a' jogtudománynak? a' jus humanitatis bizonyval nem. A- z azonban e' tett hiedelmünk szerint csak egy pár tuluzgódó vala. — Egyébként e' tánczmulatságban a' nemzeti öltözék tulnyomólag volt képviselve a' vendégszerető részvényesek által. — Az iparvédegyeletis megtartja febr. 18-án tánczmulatságát a' városi nagy teremben. — Naplónk záradékaul ide tüzzük a' köv. beküldött irodalmi figyelemtelést: „Nem régg hangzottak el hazánkban 's a' művelt németföld legnagyobb részében azon kegyeletes emlékhangok, melyek- kél a' nagy népokató — Pestalozzi — üdvözült szelleme dí- esöltetett, 's imo a' nevelésügy szent mezején, mely nálunk eddigelé majd kiellen pusztá sárkert volt — nem egy zsenge virág kezd feltűnedezni. Ott vannak a' „Nevelési emléklapok Pestalozzi születésévszázados ünnepélyére“ a' jeles Tei- chengráber főszekerestése alatt, melyek nevelésügyi szükség- gink valódi „étlappál“ ígérkeznek, 's melyek mint reméljük, nem csak egy világot fognak a' mostani tanításmód 's formák homályos csarnokába hinteni. — Ott van a' derék Szónyi név- kevébbé jeles „Alaktana“ — egészen Pestalozzi tanrend- szerére alapítva. — Hasonló szívórómmel figyelemtetjük a' t. olv. közönséget egy épen most sajtó alatt levő 's e' napok- ban megjelentető, öt rézmetszeti képpel ellátott munkára, melynek címe: „A' természetet magyarázó atya, ajándokul szorgalmas gyermekeknek. Irta Schültz testvérpár“ 's mely a' mennyiben előre mondhatjuk, leginkább a' közönséges é- letben előforduló természetű tárgyakra, okaik és okozataikkal együtt, kérdező modorbantanija a' gyermekeket. Egy alka- lommal örömmel jelenthetjük azt is, mikép szerző testvérpár több nevelésbe vágó munkáira 's szerkesztésre egyesült, 's mikép ennek folytán nem sokára egy korosabb ifjak számá- ra szánt világtörténetet is közre boacsátand. — Ajánljuk elő- leg nemcsak a' közönség, hanem az illett bírálók figyelmébe is.“ — Sz.

Amerika.

Angol kormányhoz érkezett tudósítások szerint Ros- sának Parana mellett álló ályutelepeit az egyesült angol- francia hajócsapat egészen tönkre tette. A' tüzelés kora reggeltől egész délutáni egy óraig tartott, midőn az angol gőzös, „Dolphin“ egy lövése, „Republicano“ ellenséges ályu- brigget, mely egyik hidfőnél horgonyzott, levegőbe röpíté. Mivel az ellenség tüzelni meg nem színt, Hope kapitány de- reglyéit megrakotván emberekkel, 's heves ályu- és pus- katúz közt a' hidfőt megkerülvén, az erősséget hátulról meg- támadá. 4 óra tájban engedett az ellenség tüze 's holtakat és sebesülteket láttunk a' telepekből talyigákon vitetni. Az ályutelepeket 3000 lánás lovag vette körül. Ötödfél ó- rakor két ályutelep katonái 's pattanyásai futamodásnak eredtek, de a' lovasság csakhamar visszazaklatá állomá- saikra. 6 órakor a' francia parancsnok javaslá Hothampor angol kapitányt az ályutelepek ostromlását. Frehonard kapitány sűrű tüzelés közt szállt ki partra az erősségi fok- nál, 's az ellenség rendi széthomolván, sebes futásnak í- ramodtak. Az ályutelepek körül, mint látszék, éjszakame- rikaiak, angolok és négerok szolgáltak. Brown buenosayre-

si admiral egyik fíja hősleg viselé magát azok ótalmazásá- nál és szerencsésen sértetlenül odább állhatott. Az ellenség vesztésege 120 négerből, kiknek holt teste az álygyuk kö- rül feküdtek 's körülbelül 400 holt és szintannyi sebesült fe- hérből állott. Számos halottat és sebesültet vivének el ma- gokkal a' futamók. Az angolok vesztésege: 10 halott és 25 sebesült, a' francziáké: 18 halott és 70 sebesült. Angol gőzös „Fulton“ 107, „St. Martin“ nevű francia hajó pedig 104 lövést kapott.

Anglia.

A' jan. 26-kai alsóházi ülésben a' vasutkérdés vétet- vén tanácskozás alá, a' Peel által indítványzott külön bi- zottság összeülése határozatott el. Russell l. véleménye szerint magának a' kormányknak kellene az illett bizottsá- got ellátni tervvel a' nagyszámu vasutindítványok mikénti tárgyalására. Ugyane' nap a' felsőházban Richmond her- czeg többrendbeli petítiót nyujtván be a' gabnatörvények eltörlése ellen, kérde Wellington hget: vajjon kinyilatkoz- tathatja é, hogy miért mondtak volt le a' miniszterek, 's az- tán ismét hivatalaikba visszaálltak? Wellington a' minisz- terkrisis történetét 's okait röviden elmondván, beszéde vé- ge felé köv. nyilatkozott: Midőn tehát igen tiszt. barátom gyámolítására magam előtökélém, jól tudám, hogy a' gaba- natörvények lényeges változtatásában részt venni kénytelen le- szek. Azonban jóllehet ez a' cél, a' földmivelők érdekei még sem fognak megsértetni. Egyébiránt bármilly legyen a' kö- vetendő rendszabály, fejdelemnömet illy szükség esetén a' parlament irányában gyámolítom alattvalói köteleességem. Néhány szóváltás után az ülés eloszlott. Ülések elején mind- két házban a' választfeliratra adott kir. feleletet olvasták fel. Másnap (jan. 27-kén) esti hatodfélkor adá elő Peel az alsó- házban az olly aggodalmas feszültséggel várt igazgatási tervet, melynek hallására tömérdek számu közönség gyült össze 's foglálá el a' ház minden részét. Előadásának rövid vázlatá következőkben foglaltatik: Legelől visszatekintett azon kedvező eredményekre, miket a' kereskedelmi politika szabadabbelvű kezelése szült a' három utóbbi év alatt 's megjegyzé, mikép az általa előterjesztendő vámsökentési terv jótékony hatását még több érdekekkel éretetendi. Előbb több nyers kézműcikk vámját esökkenteni ajánlá; aztán a' gyárosakat szólítá fel, hogy a' gyapot, gyapju és len mos- tani vámvédletéről mondanak le. Ugyszinte a' selyemkel- mék, papirkárpitok, idegen érczkészítvények, kocsigár- művek, gyertya, szappan, eszerett bőr, csizma és cipe, 's több effélének vámdija esökkentendő. E' czukor különbsé- gi vámjá, szabad munkától eredvén a' termény, ismét 3 shil- linggel 's 6 pencettel esökkentessék. Az élelmezési tár- gyakra menvén át Peel megvallá, mikép terve sem a' szabad kereskedés férfainak, sem a' védvám-pártolóknak nem fog tetszeni. Tüstinti megszüntetését a' gabnavámoknak Peel nem javasolja, hanem e' korlátok tökéletes leomlása még csak három év végével történjék. E' közben mindennemű gabna és liszt, mik a' britt gyarmatok terménye, bizonyos, csupán nominalis (névszerinti) vámnak legyenek alávetve. Végül a' külföldi statusok kereskedelmi politikájára vetett Peel egy tekintetet. Megengedi, hogy a' kormány a' kölesö- nösségről még nem biztosított, de egyszersmind állítja, mikép a' restrictiv rendszer tapasztalati, bárhol is létezzék az vagy létezett legyen, csak kedvező végeredvényekre ad- tak reményt 's kilátást az általa most ajánlott kereskedési politikának. Napolyban, Norvégiában, Svédország, Ausztria és Hannoverában a' szabadelvű kereskedési elvek már neve- zetes haladást tettek. Szónok javaslatit meggyőződése sze- rint nyomatékosan kívánta a' közvélemény, ezek pedig a' nép- község nagy tömegének áldást hozandak a' nélkül, hogy a' mezőgazdasági érdekeknek ártsanak. E' bevétel érint- vén, szónok a' bevételi rovatban netán eredendő vesztésé- gekről előleg bizonyosan nem nyilatkozhatik, mert tapasztalás által okult, mikép „a' vámok esökkentése nem egy- szersmind a' bevétel kevesbitése.“ Ezen fontos előadás ut- tán következett vitatkozás egész éjfélig tartott, de aránylag kevés értékkel bírt, miután az előlőtti tulajdonképi tanács- kozás febr. 9-keig halasztatott el.

Hír szerint Goldsmid izraelita kancellariál ügyvéd lép fel Brightonban követjelölőül a' legközelebb parlament- választásra. Mint izraelita, ha megválasztatik is, törvény- szerint ott nem ülhet; de egy zsidónak megválasztatása olly nagy 's felvilágosult választóság által, milyen a' bringhtoni aligha végkép nem határozand a' zsidó-emancipatio iránt Angliában. Ez tehát mellékdarabja fogna lenni O'Connell híres megválasztásának a' kath. emancipatiója előtt.

A' jan. 28-kai reggeli lapok tele voltak Peel rendsza- bályai feletti elmékedésekkel. A' whig-lapok, ugyszinte a' Times is általánosan megeléglőnek velők; a' Morning He- rald mérsékeltlen nyilatkozik, a' M. Post azonban, a' reméjt gabnatörvény-eltörlést főalapul véve, dühöng és írja: „Ha a' minster nem tágit, a' nemzet parlament- eloszlást kény- telen követelni.“ 'S valóban erre mindinkább készülnek.

Boz Dickens (híres regényíró) jan. 21-ke óta hirlapot ad ki „Daily news“ (Napi újságok) czíme alatt, mely szabad kereskedés 's névszerint a' gabnatörvény elleni liga érdekeit képviseli, mint azt programjában is nyíltan hirdeti.

Varsóból Londonba érkezett levelek szerint az orosz czár Paskevits herceget igen hidegen fogadá 's neheztelést fejezé ki több újabb politikai elfogatás miatt.

A' ministertanács, mind a' mellett, hogy Peel alsóházi beszédében a' védvámok ellen nyilatkozott, mégis folyvást ragaszkodik hozzá; mindnyájan nagy feszültséggel várják, azon rendszabályokat, melyeket Peel indítványozni ígért 's jöllehet sokan azon véleménybe vannak, miszerint Peel a' gabnavámokat egészen eltörölni szándékozik, reménylik mégis és ohajtják, hogy azokat lényegesen mérséklendő. Peel egyébiránt nyilatkozatával aligha el nem rontá azt, mit a' trónbeszéd által nyert 's helyzete aligha tartós lesz; homlokegyenest állván régi barátai, a' földbirtokosok irányában, ezek ellenségesen lépnek elibe, noha ez bizonyosan nem fog oly messzire menni, mint Cobden és Russell menni szándékoztak. Peel beszédében a' legnevezeteseb körülmény, hogy hivatalosan 's okiratilag ki van mondva, mikép az országban 's főleg Irlandban szükségűl tarthatni, 's e' miatt okvetlenül czélszerű rendszabályokhoz kell nyulni.

Franciaország.

Az Univerz nemelly adatokat közöl azon kihallgatásból, mely az oroszországi vazulnók — basilita szerzetes nök*) ismértes szenvedési történetének vizsgálatára pápa ő ismérése által rendeltetett. Az elszakadott vagy moszka hitvallású érsek Siemaszko üldözéseinek alávetett szerzetesnők száma 245-re ment. Négyen a' minskiek közül szerencsésen megmenekülvén, most Rómában tartózkodnak. Az üldözö kegyetlen erőszakoskodásnál folyvást egy czári ukázra hivatkozott, melyben eljárása előleg jóváhagyaték. A' czári látogatás hoz esatolt remények mindinkább hűledeznek 's Lambruschini bihornok mint mondják ekkép jellemző éjszak uralkodóját: A' negato molto, promesso poco, e' fara nulla (sokat tagadott, keveset ígért, 's mitem teend.) Iszonyuak azon adatok, 's az ember keblét fájdalom fogja el azok olvasásánál. Miután ugyanis 1838ban Makrena Micoylawska fejdelemaszszony, többi apáczáival

*) Tehát nem braziliai nök, mikép az a' Nemzeti Ujság mult évi 159. számában írva volt, a' hol Micoylawska hasonlókép Micystarkának volt elkeresztelve a' kölni lap után.

együtt a' kath. vallásról áttérésre sokfélekép megkísértett, egyházához híven ragaszkodván, Witepskbe parancsoltattak az ugynevezett czernik (fekete nök) kolostorába, mely előbb szinte vazul szerzetesnök birtokában volt, kik hasonló okbul eddig már hat hónapig szenvedett kinaikban 's irtóztatos sorsukban most az új vendégekkel osztottak. A' szerzetesnök helyzete itt valóban kebellázástól volt. Reggeli 6 óra előtt az egész házat sikárolni, fűteni, fát és vizet hordani, a' szobákat kiséperni 's mindent rendbe kénytelenültek. 6 óra tájban kényszerített munkákra kelle menniök, mik az évszak szerint változtak. Előbb követ törtek 's azt a' talyigán, melyhez oda voltak lánczolva, rendeltési helyére czipelni tartoztak. Ékezés után ismét majd konyhában, majd istállóban alkalmaztattak. A' fekete (valóban fekete lelkű) nök, hogy a' szegény foglyok munkáját súlyosbítsák, szándékosan szennyezék be a' konyhát 's a' lak többi részeit, kiöntögették a' vizet, szidták és verték szünet nélkül a' szerencsétleneket, kik is veritékes napi munkájokat bevégezvén, sötét pusztá börtönükbe zártattak, hol kevés szálmán kívül egyéb semmi sem volt. Az étel, melyet kaptak, oly nyomorult volt, hogy nyaranta gyakran mezei növényekhez kelle folyamodniök, táplálékul télen át a' tehének és sertések eledelmében osztakozniök, dacára a' czernik minden fenyegetőzéseis veréseinek kik őket serte seik eledelére sem tartották érdemeseknek. Télen nem volt szabad nekik magok számára fűteniök, 's tagjaik olykor egészen elmerévültek. Két hónapig ottlétök után kezdődött a' korbácsolás. Siemaszko 30 ütéstrendelt, míg egy másik zsarnok 20-szal szaporított. Pillanatnyi enyhénkül, marczangoltháttal, ismét a' kényszerített munkához kellett fogorniök, 's ha valamelyikök elájult, ütésekkal zaklattattak fel. E' közben többen elveszték közülök. Egyik korbácsoltatás alatt adta ki lelkét, másikat a' czernik egy kemencébe, melyben épen tüzet rakott, bezárták 's elégették, harmadikat a' czernik főnökaszszonya egy tuskóval ütött agyon, negyediknek, egy czerni egy fatörzsnök taszítva, oldalbordáját töré el 's azon pillanatban szörnyet halt. Két évi sanyargatás után Witepskblől Polozkba hajattak, hol még rettentőbb sors várakozott rájuk. A' kegyetlen Siemaszko, ki őket 1841ben itt meglátogató, hogy kinjaikon gyönyörködhessek, rendes vad kitérési közben Marenkának, miután azt erősen több ízben arcul veré, következő tartalmu ukázat mutatótt elő: „Mindent, a' mit fölférsek Siemaszko az igazhíti vallás terjesztésére eselekedett 's eselekedni fog, hely-

ben hagyok, megerősíték 's kinyilatkoztatom hogy szent, szent, háromszor szent, és megparancsolom, hogy senki ne merészeljen neki ellenállani; valamint azt is meghagyom, hogy ellenállás esetében a' katonai hatóságok, csupa megkeresésére Siemaszko fölférseknek, minden órában 's mindenütt annyi fegyveres erőt adjanak rendelkezése alá, a' mennyit kíván, 's ezen ukázat sajátkezüleg írom alá. Miklós.“ —Már hogy ilyen kényparancs a' keresztényvilág tizenkilencedik századában bármely európai keresztény uralkodótól eredjen, ehöz csakugyan hegyeket mozgatóni kivárthatik. Hogy azonban az orosz czár neve, érdemszerzési ürügy alatt, ily álnokul 's gonoszul bitoroltatik, annál könnyebben elhíhetö, minél bizonyosb, hogy említett uralkodó az egész világot öhitivé szeretné változtatni; de hogy ily galád tettekre ömaga saját keze irásával adna szabadságot, az már mégis teljesen hihetetlen. Így szenvedett Makrena társával 7 évig, míg végre Mladzioly nevü legutóbbi fogsághelyéből szerencsésen ellillant 's az üldözésekkül megszabadult. Vallomásai régi időküül származó legendák tartalmához hasonlítanak — vajjon az orosz hatóságok hajlandók lesznek e' azok megezáfolására? —

Olaszország.

Nápoly, jan. 14. A' karácsonünnepet a' czárné Palermóban moszka szokás szerint üllé. A' Butera-palotában egy izletesen díszített csarnokban, hét asztal volt különféle ajándékokkal megrakva. Minden asztal közepén egy fényesen megvilágított 's mindenféle apróság és czukornemük alatt görnyedező falomb ragyogott. A' csarnok közepén álló a' czárnának volt szánva 's a' hozzá tartozó asztalon valának mindazon ajándékok összehalmozva, melyeket a' czár Nápolyban és Rómában gondos kézzel gyűjtött: gyémántok, drágakövek, albumok, rajzolatok, festvények, öltönyök, köpenyek, könyvek 's b. A' Konstantin számára szánt asztalon mindennemü fegyverek valának láthatók. A' mecklenburgi herczegnő 's leánya és Olga nagygnő ékszerék, pipere és divatárukkal gazdagon ajándékozattak meg a' hatodik és hetedik asztalt az udvari urak és hölgyek számára ajándékok foglalák el. Serradifaleo volt azon egyetlen szerencsés szicíliai, ki a' czári család ez igénytelen ünnepeben részesülhetett, egy gyöngy és granátokkal ékített drága burnót — szelencét nyervén a' czártól.

Dunavizállás: február 9én 15' 7" 0" az 0 felett.

11ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

Gőzhajózási jelentés.

Szerdán február 11kén,

ha csak előre nem látható akadályok nem gátolandják,

Pest és Bécs között

megkezdetik a' gőzhajózás 's ezután minden páratlan számu napon, t. i. február 13dik, 15ikén 's így tovább egy gőzös induland Pestről Bécs felé.

Elindulási idő reggeli 7 óra.

Pesten, febr. 8kán 1846.

Gőzhajózási hivatal. 1—3

Elkészülvén a' „Corpus Juris“nak 11dik köteté, vagyis a' törvényeknek sz. Istvánról 1814dik évig ujonan készült *Mutatója*; ezennel tudtára adatik a' t. közönségnek, mikint a' fenemített 11dik kötetel azok, kik a' „Corpus Juris“nak két első kötetét a' 11dik kötetéről szóló biztosítvány mellett már megvették, biztosítványuk előmutatása mellett jövő hét folytatásban ingyen átvehetik; kik pedig ezen *Mutatót* egyedül kívánják megszerezni, azt különösen is 6 pengő forint lefizése mellett a' kir. egyetemi nyomda könyvtárus ügyelőségénél, minden hiteles könyvtárusnál, és minden nevezeteseb városban létező intézeti bizományosnál megkaphatják.

Megkapható továbbá az 1830, 1837/8 és 1840diki országgyűlések irományainak, rendi és főrendi naplójának Lajstroma, Ivr. 4 pgó fit.

Végre megszerezhető leszen az utolsó 1844diki országgyűlés irományainak, rendi és főrendi naplójának is sajtó alól miutegy 3 hónap alatt kikerülő Lajstroma.

Budán február 9kén 1846. —

A' kir. egyetemi nyomda könyvtárusi ügyelősége által.

3—3 Fölhívás

a' gyáralapító részvénytársasági részvények 4dik részletének befizetésére. Az igazgatóság részéről közhírré tétetik, miként az aláírt részvények utáni szabályszerű 4ik részletbefizetésnek határideje „t. 1846ik évi martius 1jéül bezárólag mart. 15keig“ leend, mely határidő az igazgató választvány határozata következtében az alapító tagokra nézve is oly megjegyzéssel újítatik meg, miszerint az alapító és nemalapító tagok azontul befizetésének határidejére nézve minden különbség megszűnik. A' befizetések történnék Pesten a' társasági pénzárnál (széltetveza gróf Pejacevich ház 2ik emelet) és a' vidéki ügynökségeknél. Kelt Pesten febr. 1jén 1846.

† Jóság-haszonbérlet.

Pestvármegyében az Ürbői pusztában, néhai Sárközy Imre ur záros tömegéhez tartozó 100 holdból álló birtok a' rajta levő épületekkel együtt, folyó évi martius 16d. napján Pesten a' lövészet-utczában 362d. sz. háznál Résó-Ensel Sándor tömeggondnok által árverés utján 1846ik évi sz. Mihály napjától kezdve, három évre haszonbérbe adandó, mire nézve a' bérleti kívánók szükséges bánatpénzzel ellátva ezennel meghívatnak. 2—3

Elveszett kötelezvényi hirdetés. Moesáry Dienes által szenvedőleg Navoy Constantina részére követelődőleg 800 ezüst frul kiadott, Nógrádmegyei közönsége előtt betáblázott, de megszakított és érvénytelen kötelezvény Moesáry Dienes által elveszítettvén, ezennel érvénytelennek 's megsemmisítettnek hirdetik, ez okbul annak megvételeit mindenki ovakodjék, a' megtaláló pedig kéréttik, lenne szíves azon kötelezvényt Gyöngyösi re, Podmaniczkyak lakához Moesáry Dienesnek megküldeni. 2—3

2—3 Árverési hirdetés.

T Pest megyében fekvő Nyáregyházi és Csévi pusztabeli 's öszvesen 141. holdat tevő Haugyás Dávidféle esőd alatti részjóság, melyből 23 hold már be van vetve, a' hozzá tartozó épülettel, és felső nyári-

őszszekőtte, a' magyar királyi tudományos

Versenyzés.

A' nagyváradi királyi Feltanodánál — k. nyugalmaztatás által — megürit természeti, nemzeti és honközjogi tanszékre mellyel 800 pengő forintvi évi fizetés van

egyházi köz legelőhezi jussal együtt folyó 1846. esztdeisz György napiól számlálandó három egymásután következő esztendőre t. évi mártius 15én, délelőtt 10 órakor Pesten, a' t. megyeházánál, a' pertárban, közárverés utján haszonbérbe fog adatul. 3—3

Hatezer pengő forint kölcsön adandó.

Ürmenyi László esődömögéből hatezer pft árvi biztosíték mellett 6% kamatra, egy évre vagy illetőleg a' esődper bevégezéig kiadható levén, értesülhetni ez iránt alulírtán. — Stuller Ferencz, tömeggondnok. 3—3

Gabonaárértő garasokban.

	Tisztább	Közéres	Rozs	Arpa	Zab	Kukorica
Pesten, febr. 6. (pesti m.)	240—265	—	—180	115—120	85—90	115—125
Ujbeésen, jan. 30. (pozsi. m.)	120—130	90—110	—	40—45	30—35	50—55
Győrút, „ 24. „	110—160	130—140	120—125	82—85	60—62	85—88
Baján, „ 21. „	—	—130	—	—	50—55	—
Mosonyban, „ 29. „	155—228	130—152	130—152	80—100	63—80	84—100
N Szombatban, „ 20. „	146—216	—	120—148	98—102	60—62	—
Pozsonyban, „ 30. „	188—198	—	140—150	95—101	67—78	80—106
Miskolczon, „ 5. „	155—160	135—140	125—130	85—90	48—50	85—90

Statuspapr- és részvényárkelet. Bécs, febr. 5kén.

bankrészvény:	1584 fr.	pesti lánchíd-részvény 100 fr. — fr.
1834ki 500 p.ftos kölcsön:	775 „	bécs-glognitzai vasút 400 fr. . 573 „
1839ki 250 p.ft.	3003 1/3 „	pozsony-nagyszombati „
Eszterházy 40 fr. sorskötel.	57 „	középponti (100 fr.) 104 1/2 „
Cs. kir. arany 4 fr. 36—38 kr.		duna-gőzhajózási 705 1/2 „